

Spor Yönetimine Dair

Editörler

Prof. Dr. F. Pervin BİLİR

Dr. Nurşen ŞAHİN

© Copyright 2022

Bu kitabın, basım, yayın ve satış hakları Akademisyen Kitabevi A.Ş.'ne aittir. Anılan kuruluşun izni alınmadan kitabın tümü ya da Bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz. Bu kitap T.C. Kültür Bakanlığı bandrolü ile satılmaktadır.

ISBN

978-625-8259-63-6

Kitap Adı

Spor Yönetimine Dair

Editörler

F. Pervin BİLİR

ORCID iD: 0000-0001-5413-3712

Nurşen ŞAHİN

ORCID iD: 0000-0002-6081-6373

Yayın Koordinatörü

Yasin DİLMEN

Kapak

Deniz ÖZAG

Sayfa Tasarımı

Akademisyen Dizgi Ünitesi

Yayıncı Sertifika No

47518

Baskı ve Cilt

Vadi Matbaacılık

Bisac Code

SPO000000

DOI

10.37609/akya.2319

GENEL DAĞITIM

Akademisyen Kitabevi A.Ş.

Halk Sokak 5 / A Yenışehir / Ankara

Tel: 0312 431 16 33

siparis@akademisyen.com

www.akademisyen.com

ÖNSÖZ

Editörlerden...

Elinizdeki kitap, çağımızda gelişme gösteren spor bilim alanlarından biri olan spor yönetimi kapsamında eğitim programlarında yer alan konulara odaklanmıştır. Kitapta ele alınan konular **spor yönetimine dair** temel konuları içermektedir. Spor yönetimi alanında öğrenim gören lisans ve lisansüstü öğrencilerin ve sahada çalışan profesyonellerin yararlanabilecekleri bir eser oluşturduğumuzu umut ediyoruz.

Kitabın yazarları; akademik süreçte birlikte yer aldığımız meslektaşlarımız ve akademik kariyer yolunda öğrenim gören lisansüstü öğrencilerimizdir.

Kitapta toplam on sekiz bölüm yer almaktadır ve bu bölümlerin konu başlıkları şunlardır: Spor Tesisleri Yönetimi, Spor İşletmeciliğine Giriş, Spor Örgütlerinde Stratejik Yönetime Giriş, Sporda Sosyal Psikoloji, Spor Araştırmalarında Kullanılan Temel İstatistik Yöntemler, Bilimsel Araştırmanın Temelleri ve Araştırma Süreci, Etkinlik Yönetimi, Engelliler ve Spor, Spor Ekonomisi, Girişimcilik ve Spor, Sporda İnsan Kaynakları Yönetimi, Spor Yönetiminde Örgütsel İletişim, Sporda Liderlik, Bilişim Teknolojilerinin Spor Bilimlerindeki Yeri ve Önemi, Spor Turizmi, Spor Medyasının Dönüşüm Süreci, Spor Hukuku ile Sporda Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Ötekileştirmeye Meydan Okuyan Kadınlar.

Bu kitabın oluşmasında emeği geçen bütün yazarlarımıza teşekkür ederken, hayata hazırlanmamızda en büyük katkıyı sunan kalbimizde yeri tartışmasız olan ve dünyanın karşılıksız sevgisine sahip olan annelerimize bu kitabı ithaf ediyoruz...

Prof. Dr. F. Pervin BİLİR

Dr. Nurşen ŞAHİN

İÇİNDEKİLER

Bölüm 1	Spor Tesisleri Yönetimi.....	1
	<i>Melih N. SALMAN</i>	
Bölüm 2	Spor İşletmeciliğine Giriş.....	17
	<i>Mehmet Cihan YAVUZ</i>	
Bölüm 3	Spor Örgütlerinde Stratejik Yönetime Giriş.....	37
	<i>F. Pervin BİLİR</i> <i>Nurşen ŞAHİN</i>	
Bölüm 4	Sporda Sosyal Psikoloji.....	57
	<i>Zeynep Filiz DİNÇ</i> <i>Cem Yoksuler YILMAZ</i>	
Bölüm 5	Spor Araştırmalarında Kullanılan Temel İstatistik Yöntemler.....	71
	<i>Soner ÇANKAYA</i> <i>Levent SANGÜN</i>	
Bölüm 6	Bilimsel Araştırmanın Temelleri ve Araştırma Süreci	97
	<i>F. Pervin BİLİR</i>	
Bölüm 7	Etkinlik Yönetimi	117
	<i>Zekiye BAŞARAN</i>	
Bölüm 8	Engelliler ve Spor.....	139
	<i>Gonca İNCE</i>	
Bölüm 9	Spor Ekonomisi	159
	<i>Tuğbay İNAN</i>	
Bölüm 10	Girişimcilik ve Spor	173
	<i>Yeliz ERATLI ŞİRİN</i>	
Bölüm 11	Sporda İnsan Kaynakları Yönetimi	189
	<i>Sultan YAVUZ EROĞLU</i> <i>Erdem EROĞLU</i>	
Bölüm 12	Spor Yönetiminde Örgütsel İletişim	209
	<i>Canan SAYIN TEMUR</i>	

Bölüm 13	Sporda Liderlik.....	225
	<i>Nurşen ŞAHİN</i>	
Bölüm 14	Bilişim Teknolojilerinin Spor Bilimlerindeki Yeri ve Önemi	247
	<i>Erkan TİYEKLİ</i>	
Bölüm 15	Spor Turizmi.....	255
	<i>Oya YILDIRIM</i>	
Bölüm 16	Spor Medyasının Dönüşüm Süreci	289
	<i>Gürsoy OLCA</i>	
Bölüm 17	Spor Hukuku.....	303
	<i>Fahri ERYILMAZ</i>	
Bölüm 18	Sporda Toplumsal Cinsiyet Bağlamında Ötekileştirmeye Meydan Okuyan Kadınlar	319
	<i>Vedia GÜLÜM YURDADÖN</i>	

YAZARLAR

Prof. Dr. F. Pervin BİLİR

Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor
Yönetim Bilimleri ABD
ORCID iD: 0000-0001-5413-3712

Prof. Dr. Soner ÇANKAYA

Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu
Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği
Bölümü, Spor Yöneticiliği ABD
ORCID iD: 0000-0001-8056-1892

Prof. Dr. Zeynep Filiz DİNÇ

Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor
Bölümü, Sporda Psikososyal
Alanlar ABD
ORCID iD: 0000-0002-9034-8144

Prof. Dr. Melih N. SALMAN

Aksaray Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü
ORCID iD: 0000 0003 4075 2322

Prof. Dr. Levent SANGÜN

Çukurova Üniversitesi, Adana Meslek
Yüksekokulu, Seyahat Turizm ve
Eğlence Hizmetleri Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-2363-8977

Prof. Dr. Mehmet Cihan YAVUZ

Çukurova Üniversitesi, Turizm
İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu,
Turizm İşletmeciliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-0229-4167

Doç. Dr. Zekiye BAŞARAN

Kocaeli Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor
Yönetimi ABD
ORCID iD: 0000 0001 7331 9774

Doç. Dr. Yeliz ERATLI ŞİRİN

Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor
Yönetim Bilimleri ABD
ORCID iD: 0000-0002-6143-1133

Doç. Dr. Erdem EROĞLU

Muş Alparslan Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi
Bölümü, Antrenörlük Eğitimi ABD
ORCID iD: 0000-0002-6301-9257

Doç. Dr. Tuğbay İNAN

Dokuz Eylül Üniversitesi, Necat Hepkon
Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi
ve Spor Öğretmenliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-3573-8086

Doç. Dr. Gonca İNCE

Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü,
Spor-Sağlık Bilimleri ABD
ORCID iD: 0000-0003-3438-3241

Doç. Dr. Sultan YAVUZ EROĞLU

Muş Alparslan Üniversitesi, Spor
Bilimleri Fakültesi, Rekreasyon Bölümü,
Rekreasyon ABD
ORCID iD: 0000-0001-5875-2836

Doç. Dr. Oya YILDIRIM

Çukurova Üniversitesi, Turizm
İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu,
Turizm İşletmeciliği Bölümü
ORCID iD: 0000-0002-8090-4629

Dr. Öğr. Üyesi Canan SAYIN TEMUR

Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi,
Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği
Bölümü
ORCID iD: 0000-0003-0583-8083

Öğr. Gör. Dr. Erkan TİYEKLİ

Çukurova Üniversitesi, Enformatik
Bölümü

ORCID iD: 0000-0003-1907-5670

Öğr. Gör. Dr. Cem Yoksuler YILMAZ

Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri
Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor
Bölümü, Sporda Psikososyal Alanlar ABD
ORCID iD: 0000-0002-0809-6516

Dr. Nurşen ŞAHİN

Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni
ORCID iD: 0000-0002-6081-6373

Bil. Uzm. Fahri ERYILMAZ

Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD

ORCID iD: 0000-0002-6055-1707

Bil. Uzm. Vedia GÜLÜM YURDADÖN

Iğdır Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD
ORCID iD: 0000-0001-8654-0865

Bil. Uzm. Gürsoy OLCA

Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri
Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD
ORCID iD: 0000-0003-4430-7701

SPOR TESİSLERİ YÖNETİMİ

Bölüm 1

Melih N. SALMAN¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Spor tesislerinin tarihsel süreç içerisindeki gelişimini açıklamak
2. Günümüz modern spor tesislerinin çeşitlilik, teknik özellikleri ve organizasyon özelliklerini açıklamak.

“Spor tesisleri sporcu üreten fabrikalardır”

Prof. Dr. Melih N. Salman

GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE SPOR TESİSLERİ VE YÖNETİMİ

Spor Tesislerinin Tarihsel Süreci

İnsanlık tarihine kısaca bakacak olursak, Dünya’da binlerce yıl öncesinde yaşam savaşı veren insanoğlunun doğal barınaklardan çıkıp kendi isteği doğrultusunda barınma ve korunma amaçlı ilk evleri ve kaleleri inşa etmeye başlamasıyla birlikte yeryüzünün her yerine yayılma sürecinin hız kazanmış olduğu bilinmektedir. İlk çağlardan itibaren günümüze kadar geçen bu tarihsel süreç içerisinde birçok uygarlık yaşadıkları coğrafyaya bağlı olarak askeri, kültürel ve dini özellikleri ön plana çıkan birbirinden oldukça farklı yapılar inşa etmişlerdir. Dünyanın hemen hemen her bölgesinde yer alan insanlığın ortak mirası olan bu yapılara, Çin seddi, Mısır piramitleri, Maya tapınakları, Hindistan’daki Taj Mahal, İstanbul’daki

¹ Prof. Dr., Aksaray Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, melihsalman@aksaray.edu.tr

KAYNAKLAR

- Beden Eğitimi ve Spor, Dördüncü 5. Yıllık Kalkınma Planı, ÖİK Raporu, T.C. Başbakanlık DPT Yayın No: 1668 ÖİK. 90, Ankara 1979.
- Clerici, M. (1976). Sports Facilities Problems of Planning, Olympic Solidarity of the International Olympic Committee, Lousonne.
- Hiçyılmaz, E. (1983). *Sporda batılılaşma hareketleri*. İstanbul: Yenilik Basımevi.
<https://globalfm.org/>
<https://blog.supplementler.com/yasam-rehberi/en-yenilikci-9-spor-salonu/>
- Keten, M. (1974). *Türkiye’de spor*. Ankara: Ayyıldız Matbaası.
- Salman, M. N. (1992). *Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’ne ait spor salonu yatırım projelerinin ekonomik açıdan değerlendirmesi (Mevcut durumun tespiti)* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Schwarz, E.C., Hall, S. & Shibli, S. (2010). *Sport facility operations management*. England: Elsevier Ltd.
- Tayga, Y. (1990). *Türk spor tarihine genel bakış*. Ankara: T.C. Başbakanlık GSGM Yayınları.
- Yıldız, D. (1979). *Türk spor tarihi*. İstanbul: Eko Matbaası.

SPOR İŞLETMECİLİĞİNE GİRİŞ

Bölüm 2

Mehmet Cihan YAVUZ¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. İşletme ile ilgili temel kavramlar, işletmelerin faaliyet alanları ve başarı koşulları hakkında bilgi vermek,
2. İşletmelerin amaçları, fonksiyonları, çevresi ve sorumluluklarını açıklamak,
3. İşletmelerin sınıflandırılması, kuruluşu, büyümesi ve küresel rekabette başarı şartlarını açıklamak.

SPOR İŞLETMECİLİĞİNE GİRİŞ

Yaşamakta olduğumuz piyasa ekonomisinin en önemli gerçeklerinden birisi talep yaratmak ise talebi karşılayacak ürün ve hizmetlerin uygun maliyetlerle, amaca en uygun fonksiyonlarda üretilmesi ve tüketiciye/faydalanıciya ulaştırılması diğer önemli bir gerçek olarak karşımıza çıkar. Burada bahsedilen ve işletmelerin verimli ve kârlı bir şekilde faaliyette bulunmalarını sağlayacak olan gerçekler ve daha fazlası, işletme biliminin konusu içinde yer alır. Günümüzde bir ticari veya sosyal girişim fikrine sahip olan kişilerin, yukarıda değinildiği üzere bu fikirlerinin ticari, sosyal veya bir fikir/dava satışı konusu olması, kâr amaçlı ya da kâr amaçsız olması işletme biliminin uygulanması gerçeğini değiştirmez. Bundan başka, hangi sektörde faaliyette bulunduğun da bir önemi yoktur. İşletmecilik bilgilerinin ve teknikleri kozmetik, gıda, otomotiv, elektronik eşya, siyaset, sağlık, spor, eğitim vb. sektörden sektöre değişiklik göstermez ancak mutlaka

¹ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü, mcayavuz@cu.edu.tr

bir alan olabilir. İşletme bunlardan birden fazlasında da iyi olabilir ancak bu “iyi” durumunu küresel pazarı dikkate alarak en aza indirmek rekabet gücünü ve odaklanmayı artıracaktır.

Sonuç olarak, günümüzde her bir bireyin, ister kendi işini kurmak istesin ister bir işletmede çalışsın temel işletme bilgilerine sahip olması önemli bir kazanımdır. En kötü ihtimalle genel kültür artırıcı faydalı bilgilerdir. Ekonomiyle, sosyal hayatla ilişkili her bireyin bu kavramları bilinçli veya bilinçsiz kullandığını ve kullanmak zorunda olduğunu dikkate aldığımızda bu konudaki okur-yazarlığımızın artması gerek girişimcilik yolunda başarıımızı gerekse işletme dünyasını, ekonomiyi anlamamızı kolaylaştıracaktır.

KAYNAKLAR

- Baraz, A.B. (2016). İşletmeler ve özellikleri. Zafer Erdoğan ve Didem Paşaoğlu (Editörler), *İşletme ilkeleri* içinde (s.22-49). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Basımevi.
- Brassington, F. & Pettitt, S. (2007). *Essentials of marketing* (2. Edition). Edinburgh: Pearson Education Limited.
- Döm, S. (2008). *Girişimcilik ve küçük işletme yöneticiliği* (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Ertek, T. (2019). *Temel ekonomi* (5. Baskı). İstanbul: Beta Yayınları
- Kotler, P. & Armstrong, G. (2010). *Principles of marketing*. New Jersey: Pearson Education Inc.
- Morrison, A., Rimmington, M. & Williams, C. (2011). *Entrepreneurship in the hospitality, tourism and leisure industries*. New York: Routledge.
- Odabaşı, Y. & Barış, G. (2007). *Tüketici davranışı* (7. Baskı). İstanbul: Kapital Medya Hizmetleri A.Ş.
- Resmi Gazete (18/3/2022). Küçük ve Orta Büyüklükteki İşletmelerin Tanımı, Nitelikleri ve Sınıflandırılması Hakkında Yönetmelik. 18/3/2022 tarihli ve 31782 sayılı Resmî Gazetede yayımlanan 17/3/2022 tarihli ve 5315 sayılı Cumhurbaşkanî Kararı.
- Sayın, C. (2016). İşletmelerin sınıflandırılması. Zafer Erdoğan ve Didem Paşaoğlu (Editörler), *İşletme ilkeleri* içinde (s.50-71). Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Basımevi.

SPOR ÖRGÜTLERİNDE STRATEJİK YÖNETİME GİRİŞ

Bölüm 3

F. Pervin BİLİR¹
Nurşen ŞAHİN²

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Stratejik yönetimin gelişme sürecini açıklamak,
2. Stratejik planlama sürecini anlatmak,
3. Stratejik yönetim ile ilgili kavramları açıklamak,
4. Spor örgütlerinde stratejik yönetimi kavrayabilmek.

STRATEJİK DÜŞÜNCE DEN STRATEJİK YÖNETİME

20. yüzyılın sonlarına doğru küreselleşen dünyada yoğun rekabet ortamının yaratılması, teknolojik alandaki yenilikler, çalışan ve müşteri profillerinin değişmesi ile örgütler stratejik yönetim anlayışını benimsemek durumunda kalmışlardır. Stratejik yönetim, iş dünyasında ve son yıllarda yeni kamu yönetimi anlayışı çerçevesinde gündeme gelen ve bu doğrultuda uygulamalar yapılan bir yönetim yaklaşımıdır. Stratejik yönetimi, tüm sektörlerde faaliyet gösteren örgütlerin gelecekteki riskleri de hesaplayarak belirlenen amaç ve hedeflerini gerçekleştirmeleri için yapılacak işlemleri adım adım içeren bir yönetim anlayışı olarak değerlendirilebiliriz.

¹ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Yönetim Bilimleri ABD, fatmapervinbilir@gmail.com

² Dr., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, nurssahin2017@gmail.com

yüksek teknoloji enstitüleri için Millî Eğitim Bakanına; mahallî idareler için İçişleri Bakanına aittir.”

Spor örgütlerinde stratejik planlama, bugününün örgütünü geleceğe hazırlar, işimiz ne olmalı diye sorar, geleceği hak etmek için bugün ne yapmalıyız diye sorar ve bazı riskleri göze alacak kararları geliştirir (Drucker & Maciariello, 2012). Bu bağlamda spor örgütleri de stratejik planlarını yapmak zorundadırlar. Spor örgütlerinde stratejik düşünce ve stratejik planlamanın yürütülmesinde stratejik liderlik önemli bir unsurdur. Stratejik liderler yön belirleme işlevini stratejik planlama yoluyla (Bilir & Şahin, 2020) spor örgütlerinde hayata geçirirler.

KAYNAKLAR

- Awamleh, R. & Gardner, W. L. (1999). Perceptions of leader charisma and effectiveness: The effects of vision content, delivery, and organizational performance. *The leadership quarterly*, 10 (3), 345-373.
- Bakoğlu, R. (2010). *Çağdaş stratejik yönetim* (1. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Barca, M. (2005). Stratejik yönetim düşüncesinin evrimi: Bilimsel bir disiplinin oluşum hikayesi. *Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 5 (1), 7-38.
- Bilir, F.P. & Şahin, N. (2020). Stratejik planlama ve stratejik liderlik. F. Pervin Bilir & Yeliz Eratlı Şirin (Çev. Ed.), *Sporda liderlik* içinde (s.107-120). Adana: Akademisyen Kitabevi.
- BJK (2022). *Şirketlerimiz*. (30/08/2022 tarihinde https://bjk.com.tr/sirketlerimiz/futbol_as_page/ adresinden ulaşılmıştır).
- Chaffee, E. E. (1985). Three models of strategy. *Academy of management review*, 10 (1), 89-98.
- David, F. (2002). *Strategic management concepts & cases* (9. Edition). New Jersey.
- Döşyılmaz, E. (2020). Kurumsal değişime liderlik etmek. F. Pervin Bilir & Yeliz Eratlı Şirin (Çev. Ed.), *Sporda liderlik* içinde (s.121-138). Adana: Akademisyen Kitabevi.
- Drucker, P.F. & Maciariello, J. A. (2012). *Yönetim* (İlker Gülfidan, Çev. Ed.). Optimist.
- Eren, E. (2000). *İşletmelerde stratejik yönetim ve işletme politikası* (5. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım.
- GSB (2022a). *Misyon, vizyon*. (28/06/2022 tarihinde <https://gsb.gov.tr/misyon-vizyon.html> adresinden ulaşılmıştır).
- GSB (2022b). *Stratejik plan*. (15/06/2022 tarihinde <http://www.sp.gov.tr/tr/stratejik-plan/s/1835/Genclik+ve+Spor+Bakanligi+2019-2023> adresinden ulaşılmıştır).
- Hambrick, D. C. (1980). Operationalizing the concept of business-level strategy in research. *Academy of management review*, 5 (4), 567-575.
- Hoye, R., Smith, A., Westerbeek, H., Nicholson, M. & Stewart, B. (2006). *Sport management principles and applications*. Bangalore: Great Britain By Biddles Ltd.

- Koçel, T. (2011). *İşletme yöneticiliği* (13. Baskı). İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Kuçuradi, I. (1995). *Felsefi açıdan eğitim ve Türkiye’de eğitim seminer bildirileri*. Betül Çotuksöken (Ed.), İstanbul: Türkiye Felsefe Kurumu.
- Mintzberg, H. & Quinn, J. B. (1996). *The strategy process, concepts, contexts, cases* (Third Edition). New Jersey: Prentice Hall.
- Parashar, S., Dhar, S. & Dhar, U. (2004). Perception of values: A study of future professionals. *Journal of Human Values*, 10 (2), 143-152.
- Resmi Gazete (2003). *Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu* (Kanun No. 5018). (05/09/2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2003/12/20031224.htm#1> adresinden ulaşılmıştır).
- Resmi Gazete (2018). *Kamu idarelerinde stratejik planlamaya ilişkin usul ve esaslar hakkında yönetmelik*. (05/09/2022 tarihinde <https://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2018/02/20180226-10.htm> adresinden ulaşılmıştır).
- Robbins, S. P. (1994). *Örgütsel davranışın temelleri* (Sevgi Ayşe Öztürk, Çev.) (1. Basım). Etam A.Ş.
- Robbins, S.P., DeCenzo, D.A., & Coulter, M. K. (2013). *Yönetimin esasları: Temel kavramlar ve uygulamalar* (Adem Ögüt, Cihat Erbil, Çev. Ed.) (8. Basım), Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- SBF (2022a). *Vizyon ve misyon*. (27/07/2022 tarihinde <https://sporbilimleri.org.tr/en/vision-and-mission/> adresinden ulaşılmıştır).
- SBF (2022b). *Ç. Ü. Spor yöneticiliği bölümü vizyon ve misyon*. (27/07/2022 tarihinde <https://besyo.cu.edu.tr/cu/bolumler/spor-yoneticiligi-bolumu/vizyon-misyon> adresinden ulaşılmıştır).
- Senge, P. M. (1994). *The fifth discipline field book*. New York: Doubleday.
- Shilbury, D. & Ferkins, L. (2011). Professionalisation, sport governance and strategic capability, *Managing Leisure*, 16 (2), 108-127.
- Taşcı, D. & Ulukan, C. (Editör) (2012). *Stratejik yönetim-I*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları.
- TFF (2022). *Türkiye Futbol Federasyonu misyon ve vizyonu*. (10/05/2022 tarihinde <https://www.tff.org/default.aspx?pageID=168> adresinden ulaşılmıştır).
- TMOK (2022). *Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi stratejik plan 2012-2016*. (26/05/2022 tarihinde https://www.olimpiyatkomitesi.org.tr/Upload/Menu/775671_Stratejik%20plan.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- TDK (2022). *Değer*. (26/05/2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- Ülgen, H. & Mirze. S. K. (2013). *İşletmelerde stratejik yönetim* (6. Baskı), İstanbul: Beta Yayınları.
- Yalçın, A. (2002). *Değişim yönetimi*. İstanbul: Nobel Yayınları.

SPORDA SOSYAL PSİKOLOJİ

Bölüm 4

Zeynep Filiz DİNÇ¹
Cem Yoksul YILMAZ²

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Spor ve sosyal psikoloji ilişkisini bilmek,
2. Sporda liderlik kavramını açıklamak,
3. Grup kavramını bilmek,
4. Sporda ödül ve ceza tanımlarını bilmek,
5. Sosyal öğrenme kuramını bilmek.

GİRİŞ

Sporda sosyal psikoloji; spor ekosisteminde yer alan, sporcuların içerisinde bulundukları sosyal ortamlardan ne şekilde etkilendiklerini, düşüncelerini, inançlarını, tutumlarını, duygularını, değerlerini, yönetici, antrenör, aile, çevre ve arkadaşlarıyla nasıl etkileşimler içinde olduklarını inceleyen bir bilim dalı olarak tanımlanabilir.

Sporda sosyal psikolojinin, sosyoloji ve psikoloji bilim dallarının arasında kalan bazı önemli kavramları incelemek, yorumlamak için tanımlandığı söylenebilir. Çalışma alanları; Sporcu ve sistemin içerisinde bulunan tüm aktörlerin, tutumları, inançları, etkileşimleri, grup dinamikleri, değerleri, tutumları, önyargıları, saldırganlık, vb. olarak sıralanabilir.

¹ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Sporda Psikososyal Alanlar ABD, zdinc@cu.edu.tr

² Öğr. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Beden Eğitimi ve Spor Bölümü, Sporda Psikososyal Alanlar ABD, yoksul2012@gmail.com

runlarının giderilmesinde yardımcı olur ve aynı zamanda başarıya ulaşmak için karşılarına çıkan engellerin aşılması konusunda sporcular için önemli bir özelliktir (Aslan & Çoknaz, 2016).

KAYNAKLAR

- Arkonaç, A. S. (2010). Sosyal Psikolojiye Giriş II. İstanbul Üniversitesi açık ve uzaktan eğitim fakültesi ortak ders kitabı.
- Aslan, S. & Çoknaz, H. (2016). Takım ve bireysel sporlarla uğraşan sporcuların empatik eğilim puanlarının karşılaştırılması. *Marmara Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 1(1), 97-106. DOI: 10.22396/sbd.2016.9
- Baltaş, A. (2022). *Ceza ve ödül yoluyla motivasyon*. (10/06/2022 tarihinde <https://www.baltasgrubu.com/secilmis-yazilar/ceza-ve-odul-yoluyla-motivasyon.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Bayrakçı, M. (2013). Sosyal öğrenme kuramı ve eğitimde uygulanması. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 198-210.
- Baysal, A. C. (1999). *Sosyal psikolojide tutumlar*. (10/06/2022 tarihinde <https://arastirmax.com/tr/system/files/dergiler/2057/makaleler/10/1/arastirmax-sosyal-psikolojide-tutumlar.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Çelikkaleli, Ö., Gündoğdu M. & Kıran Esen, B. (2006). Ergenlerde yetkinlik beklentisi ölçeği: Türkçe uyarlamasının geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eurasian Journal of Educational Research*, 25, 62-72.
- Dinçer, Ö. (1998) *Stratejik yönetim ve işletme politikası*. İstanbul: Beta Basın Yayın.
- Eratlı, Şirin, Y., Olca, G. & Bahçivan, İ. (2021). Medya ve antrenör-sporcu stres kaynakları ile sporcuların zihinsel dayanıklılıklarının incelenmesi. *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 307-321.
- Fedai, L. (2005). *Sporda motivasyon faktörü olarak ödül ve ceza* (Yüksek Lisans Tezi). Yakın Doğu Üniversitesi, Lefkoşe.
- İnan, T. (2018). *Taraftar stadyumdan ne ister?* Adana: Akademisyen Kitapevi.
- İnce, M. L. & Kılıç K. (2017). Türkçe'ye uyarlanmış sporda yetkinlik envanterinin güvenirliğinin incelenmesi. *Hacettepe Spor Bilimleri Dergisi*, 28 (4), 167-175.
- İslam, A., Tunç T. & Con, M. (2020). Üniversitelerde spor eğitimi alan öğrencilerin sporda liderlik gücü algılarının incelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (35), 35-66. DOI: 10.14520/adyusbd.599740
- Karatepe, S. (2015). Ödüllendirme yöntemi: örgütlerde güdülemeye duyarlı bir yaklaşım. *Ankara Üniversitesi SBF Dergisi*, 60 (4), 117-132.
- Kılıç, M. (2019). Sosyolojik açıdan sporda şiddet olgusu: Bütüncül bir bakış. *Muhakeme Dergisi*, 2 (1), 83-98. DOI: 10.33817/muhakeme.468835
- Konter, E. (1996). *Bir lider olarak antrenör* (1. Baskı). İstanbul: Alfa Basım Yayım Dağıtım.

- Küçük V. & Koç, H. (2015). Psiko-sosyal gelişim süreci içerisinde insan ve spor ilişkisi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, (9). <https://dergipark.org.tr/en/pub/dpusbe/issue/4751/65276>
- Özbek, M. F. (2004). Toplumsal yaşamda empati. *Akademik Bakış Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi*, 1, 1-16.
- Özdemir, E. (2016). En etkili bilgi paylaşımı yöntemlerinden biri: "Sinerji". *International Multilingual Academic Journal*, 3 (3), 57-80.
- Özdevecioğlu, M. & Balcı, F. İ. (2011). Kültürel sinerji yönetimi: Kavramsal çerçeve. *Erciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, (38), 27-45.
- Şimşek, M. (2015). *Genişletilmiş ürün algısı ile güven ilişkisinin yükleme kuramı açısından incelenmesi: Restoran müşterileri üzerine bir araştırma* (Doktora Tezi). Mersin Üniversitesi, Mersin.
- Şirin, Y. E., Aydın, Ö., Öz, G. & Şirin, T. (2019). Beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğretmen elemanlarının örgütsel adalet ve örgütsel sinizm algılamalarının incelenmesi. *Turkish Studies*, 14 (1), 291-306. DOI:10.7827/TurkishStudies.14785
- Şirin, T., Döşyılmaz, E. & Eratlı Şirin, Y. (2022). Sporda sürdürülebilir başarı için beden eğitimi öğretmenleri bakış açısı. *MANAS Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 11 (1), 428-438. DOI: 10.33206/mjss.950629
- Terlemez, M. (2019). Sporda liderlik tipleri, yaklaşımları ve fonksiyonları. *Oğuzhan Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (2) <https://dergipark.org.tr/tr/download/issue-full-file/51155>
- Yüce, A. S., Atalay, A. & Gürkan A. (2015). *Sporda şiddet ve saldırganlığı etkileyen unsurlar*. *Uluslararası Hakemli Psikiyatri ve Psikoloji Araştırmaları Dergisi*, 2 (2), 68-90.
- Yürür, S. (2009). Ödüllendirme sistemi yapı ve süreçleri ile örgütsel adalet arasındaki ilişkilerin analizine yönelik bir araştırma. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 11 (1), 235-260. <https://dergipark.org.tr/en/pub/trakyasobed/issue/30228/326406>
- Ziyagil, M. A., Bilir, P., Çekin, R. & Temur, C. S. (2012). Türkiye'de sporda saldırganlık, şiddet ve çözüm önerileri. *CBÜ Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi* 7 (1), 1-4.
- Zülkadiroğlu, Z. F., Budak, D. B. & Kozanoğlu, E. (2007). Yetkinlik beklentisinin spor ve fiziksel aktivitedeki önemi. *Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 5 (1), 9-15. DOI: 10.1501/Sporm_0000000125

SPOR ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN TEMEL İSTATİSTİK YÖNTEMLER

Bölüm 5

Soner ÇANKAYA¹
Levent SANGÜN²

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Spor araştırmalarında kullanılan temel istatistik kavramlarını açıklamak,
2. Spor araştırmalarında kullanılan istatistik analizleri tanımlamak,
3. Spor araştırmalarında kullanılan örnekleme yöntemlerinin özelliklerini nitelemek.

GİRİŞ

İstatistik, belirli amaç(lar) doğrultusunda araştırma evreni veya örneklemeden doğru bir şekilde veri toplanması, analiz edilmesi ve bilgiye dönüştürmesinde önemli rol oynayan yöntemler bilimidir.

Sunulan derlemede amaç, spor alanında yaygın olarak kullanılan temel istatistik kavramları spor alanındaki uygulamalarını örnek vererek incelemektir. Bu bağlamda, verilerin ölçüm biçimi, istatistiksel yöntemler, spor alanında elde edilen verilerin analizinde yaygın olarak kullanılan parametrik bazı istatistiksel yöntemler ele alınmıştır.

¹ Prof. Dr., Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Yöneticiliği ABD, scankaya@omu.edu.tr

² Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Adana Meslek Yüksekokulu, Seyahat Turizm ve Eğlence Hizmetleri Bölümü, lsangun@cu.edu.tr

İlişkinin derecesi ve yönü;

$$r = \frac{S_{XY}}{\sqrt{S_{XX} \cdot S_{YY}}} = \frac{137,1}{\sqrt{144,9 \cdot 156,9}} = \frac{137,1}{150,781} = 0,909 \text{ olarak tahmin edilir.}$$

$$S_{XY} = \sum_{i=1}^n XY - \frac{(\sum_{i=1}^n X)(\sum_{i=1}^n Y)}{n} = 137,1$$

$$S_{XX} = \sum X^2 - \frac{(\sum X)^2}{n} = 144,9$$

$$S_{YY} = \sum Y^2 - \frac{(\sum Y)^2}{n} = 253285 - \frac{1591^2}{10} = 156,9$$

Buna göre, boy ve kulaç uzunluğu arasındaki ilişkinin derecesi %90,9 yönü ise pozitif.

Dolayısı ile boy ve kulaç uzunluğu arasında %90,9'luk pozitif anlamlı bir ilişki var şeklinde yorum yapılır.

KAYNAKLAR

- Kayaalp, G. T., & Çankaya, S. (2003). İstatistik. Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Genel Yayın Genel Yayın No: 258, *Ders Kitapları* içinde (s. 1-2), Adana: Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset Atölyesi.
- Köksal, B.A. (2003). *İstatistik: Analiz metodları*. 6. Baskı, İstanbul: Çağlayan Kitabevi.
- İkiz, F., Püskülcü, H., & Eren, S. (1996). *İstatistiğe giriş*. İzmir: Barış Yayınları. Fakülteler Kitabevi.
- Gürbüz, B. (2018). Ders notu 2018. (06.09.2021 tarihinde, https://acikders.ankara.edu.tr/plugin-file.php/105487/mod_resource/content/1/ders%209%20evren%20ve%20ornekleme%202.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Terzi, Y. (2018). *Temel istatistik 1. Ders notları*. (07.10.2021 tarihinde <https://ist-fef.omu.edu.tr/tr/hakkimizda/ders-notlari/TEMEL%20C4%B0ST%20I%20202018.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Karagöz, Y. (2017). Bilimsel araştırma yöntemleri ve yayın etiği: SPSS ve AMOS uygulamalı nitel-nicel-karma. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Bek, Y., & Efe, E. (1988). Araştırma ve deneme metodları I. Ç.Ü.Z.F. Yayınları: *Ders Kitabı*. No:71. içinde. Adana: Ç.Ü. Ziraat Fakültesi Ofset Atölyesi.
- Efe, E., Bek, Y., Şahin, M. (2000). SPSS'te çözümleri ile istatistik yöntemler II. Kahramanmaraş: T.C. Kahramanmaraş Sütçüimam Üniversitesi Rektörlüğü Yayın No:10, Bilgisayar Araştırma ve Uygulama Merkezi (BAUM) Yayın No: 10.

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TEMELLERİ VE ARAŞTIRMA SÜRECİ

Bölüm 6

F. Pervin BİLİR¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Felsefe, bilim ve bilimsel yöntem ile ilgili temel kavramları tanımlamak,
2. Bilimsel yöntemi açıklamak,
3. Bilimsel araştırma yöntem ve desenlerinin temel özellikleri ile ilgili kavramları açıklamak,
4. Bilimsel araştırma sürecini planlamak.

“Bilim organize edilmiş bilgi, bilgiler de organize edilmiş hayattır.”
Immanuel Kant

BİLİMSEL ARAŞTIRMANIN TEMELLERİ

Yüzyılımızın yeni dünyası, teorik ve pratik tanım ve yaklaşımlarıyla pek çok bilim dalını biçimlendirmiştir. Tüm bilim dallarının kullandığı bilimsel araştırma yöntem ve süreçleri konusu anlaşılması zor bir konudur. Bu konuda gün geçtikçe yeni yaklaşımların ortaya çıkması ile durum daha da karmaşıklaşmaktadır. Bu bölümde özellikle spor alanına yönelik örneklendirmeler ile bu konunun anlaşılır ve kısa şekilde açıklanması amaçlanmıştır. Bilimsel araştırma sürecini iyi anlayabilmek için öncelikle onu temellendiren bazı kavramlar ve tanımları bilmek gereklidir. Kitabın bu bölümünde bilimsel araştırma ile ilgili temel kavramlar açıklanmış ve bir bilimsel araştırmanın tasarlanması ve yürütülürken hangi süreçler ile gerçekleştiği ortaya konulmaya çalışılmıştır.

¹ Prof. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Yönetim Bilimleri ABD, fatmapervinbilir@gmail.com

KAYNAKLAR

- Akarsu, B. & Akarsu, B. (2019). *Bilimsel araştırma tasarımı, nicel, nitel ve karma araştırma yaklaşımları*. 1. Baskı, İstanbul: Cinius Yayınları.
- Roney, S.A. (2011). Bilimsel araştırma nedir. *Anatolia: Turizm Araştırmaların Dergisi*, 22 (2), 211-215.
- Berg, L.B. & Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. (Hasan Aydın, Çev. Ed.). 8. Baskıdan Çeviri, Konya: Eğitim Yayınevi.
- Büyüköztürk, Ş., Çakmak, K.E., Akgün, Ö.E., Kardeniz, Ş. & Demirel, F. (2016). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. 22 Basım, Ankara: PEGEM AKADEMİ.
- Creswell, J.W. (2016). *Nitel araştırma yöntemleri beş yaklaşıma göre nitel araştırma ve araştırma deseni*. (Mesut Bütün, Selçuk Besir Demir Çev. Eds.). 3. Baskıdan Çeviri. Ankara: Siyasal Yayıncılık.
- Day, R.A. (1996). *Bilimsel makale nasıl yazılır ve yayımlanır*. (Gülay Aşkar Altay Çev. Ed.). 4. Basım, Ankara: TÜBİTAK Yayınları.
- Demir, M.K. (2012). İlköğretim bölümü öğretmen adaylarının epistemolojik inançlarının incelenmesi. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25 (2), 343-358.
- Deryakulu, D. & Bıkmaz, H.F. (2003). Bilimsel epistemolojik inançlar ölçeğinin geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 4, 243-257.
- Gürsakar, N. (2009). *Çıkarımsal İstatistik*. 1. Baskı: Bursa, Dora Yayınları.
- Gliner, J.A., Morgan G.A. & Leech, N.L. (2015). *Uygulamada araştırma yöntemleri*. (Selahattin Turan, Çev. Ed.). 2. Basımdan Çeviri. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Hançerlioğlu, O. (1987). *Düşünce tarihi*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- İnci, O. (2009). Bilimsel yayın etiği ilkeleri, yanıltmalar. Yanıltmaları önlemeye yönelik öneriler. *Sağlık Bilimlerinde Süreli Yayıncılık*, 69-89
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2013). *Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*. 15. Baskı, İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Keseroğlu, H. (2010). Bilginin bilgisi: Kütüphane ve bilgi bilim kuramı sorunsalı. *Türk Kütüphaneciliği*, 24(4), 685-704.
- Külcü, Ö. (2000). Kuramsal bilginin oluşumu ve toplumsal bilgiye dönüşümünde epistemoloji bilgi hizmetleri ilişkisi. I. *Türk Kütüphaneciliği*, 14(4), 386-411.
- Marshall, I. & Zohar, D. (2020). *Kim korkar Schrödinger'in kedisinden a'dan z'ye yeni bilimin rehberi*. (Orhan Düz, Çev. Ed.) 1.Basım, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Maxwell, A.J. (2018). *Nitel araştırma tasarımı*. (Mustafa Çevikbaş. Çev. Ed.) 3. Basımdan Çeviri, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Merriam S.B. (2018). *Nitel araştırma, desen ve uygulama için bir rehber*. (Selahattin Turan, Çev. Ed.), 3. Baskıdan Çeviri, Ankara: Nobel Yayınları
- Needham, J. (1983). *Doğunun bilgisi batının bilimi*. (Necat Acar, Çev. Ed.), Ankara: MAB - TMMOB,
- Ortaş, İ. (2018). Bilim felsefesi ve bilim tarihi ders notları.
- Pajares, F. (2007). Bir araştırma önerisinin unsurları. Erişim adresi: <https://www.uky.edu/~eushe2/Pajares/proposal.html> Erişim tarihi: 01.02.2021

- Patton, M.Q. (1990). *Qualitative evaluation and research methods*. SAGE Publications, inc.
- Pena, A., Paco, O. & Peralta, C. (2002). Epistemological beliefs and knowledge among physicians: A questionnaire survey. *Medical Education Online*, 7 (4), 1-9.
- Russel, B. (2017). *Batı felsefesi tarihi*. 3. Cilt, 3 Baskı, (Ahmet Fethi Çev. Ed.). Ankara: Alfa Basım Yayım Dağıtım.
- Seyidoğlu, H. (1995). *Bilimsel araştırma ve yazma el kitabı*. 6. Baskı, İstanbul: Güzem Yayınları.
- Yıldırım, C. (2011). *Bilim felsefesi*. 15. Baskı, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yıldırım, A. & Şimşek H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. 11. Baskı, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

ekipmanlara, salon ve sahalara, pazarlamadan, halkla ilişkilere, konaklamadan ulaşım, rehberlikten açılış ve kapanış etkinliklerine kadar her türlü çalışmalar detaylandırılarak hazırlanmakta, uygulanmakta ve tamamlanarak raporlanmaktadır. Bir etkinlik organize etmek ve yönetmek için, bu konuda bilgili deneyimli insanlarla çalışılması ya da hataların, eksikliklerin ve maliyetin minimuma indirilebilmesi için profesyonel ekiplerden destek alınması yararlı olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akay, R. A. (2014). Etkinlik yönetimi uygulamalarında yaratıcı rekabet ve sosyal medyanın entegrasyonu. *The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication – TOJDAC*, 4 (4), 55-70.
- Aktaş, E. & Göztaş, A. (2017). *Etkinlik yönetimi* (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aras, A. A. (2005). *Sürdürülebilir süreç yönetimi*. İstanbul: Kalder Yayınları.
- Argan, M. (2002). *Eğlence pazarlaması*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Aşkun, İ. C. & Tokat, B. (2010). *İşletmelerde yönetim ve organizasyon*. Bursa: Ekin Basım Yayın.
- Bozkurt, Ö., Ergun, T. & Sezen, S. (1998). *Kamu yönetimi sözlüğü*. Ankara: TODAİE Yayın No: 283.
- Can, E. (2015). Boş zaman, rekreasyon ve etkinlik turizmi ilişkisi. *İstanbul Sosyal Bilimler Dergisi*, 10, 1-17.
- Can, H., Aşan Azizoğlu, Ö. & Aydın, E. M. (2011). *Organizasyon ve yönetim* (8. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çevik, H. (2019). *Boş zaman spor etkinlik deneyimi: aktif katılım temelli bir araştırma*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Eren, E. (2003). *Yönetim ve organizasyon* (6. Basım). İstanbul: Beta Basım Yayın.
- Eryılmaz, S. S. (2012). *Mega etkinliklerin kent mekânına yansımaları formula 1 Türkiye grand prix'i İstanbul park örneği* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Yıldız Teknik Üniversitesi, İstanbul.
- Fişek, K. (2012). *Yönetim* (4. Baskı). Ankara: Kilit Yayınları.
- Getz, D. (2007). *Event studies: Theory, research and policy for planned events*. Oxford: Elsevier Butterworth-Heinemann.
- Göksu, N. F. (2015). *Etkinlik yönetimi*. Halkla ilişkiler ve tanıtım lisans tamamlama programı, İstanbul Üniversitesi: Açık ve Uzaktan Eğitim Fakültesi Yayını.
- Göktaş, B. & Kulga, C. E. (2017). Tüketicilerin etkinlik pazarlaması faaliyetlerine ve düzenleyen markalara bakış açısına yönelik bir araştırma. *GJEBS Küresel İktisat ve İşletme Çalışmaları Dergisi*, 6 (11), 85-97.
- Gücün, S. (2018). *Etkinlik pazarlamasında sosyal medya aracılığıyla bütünlük pazarlama iletişimi çabası: Kongre turizmi kapsamında bir araştırma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi, Isparta.
- Güldoğan, M. (2018). *Mega etkinlikler için yönetim ve örgüt modeli önerisi: Eskişehir 2013 Türk dünyası kültür başkentliği etkinliği alan araştırması* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

- İnan, E. & Ölçer, C. (2010). Büyük ölçekli etkinlik yönetiminde e-pazarlama çalışmaları: İstanbul kültür başkenti örneği. *Akademia - Erciyes Üniversitesi İletişim Fakültesi Akademik Dergisi*, 1 (4), 7-15.
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği* (9. Basım) İstanbul: Beta Basım Yayım.
- Krugman, C. & Wright, R.R. (2007). *Global Meeting and Exhibitions*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Kutay, R. L. (2013). *Olay pazarlamasının marka farkındalığı oluşumundaki rolü* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Maliye Bakanlığı (2021). *Risk yönetimi*. (11/07/2021 tarihinde <https://ms.hmb.gov.tr/uploads/2018/11/04.-Risk-Y%C3%B6netimi-Nedir.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Mirze, S. K. (2010). *İşletme*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Müftüoğlu, M. T. (2007). *İşletme iktisadı*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Özalp, İ. (2001). *İşletme yönetimi*. Eskişehir: Birlik Ofset.
- Özgen, H., Öztürk, A. & Yalçın, A. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi*. Adana: Nobel Kitabevi.
- Paşaoğlu, D. (2013). *Yönetim ve organizasyon* (1. Basım). Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayınları No:2944.
- Peltekoğlu, F. B. (2014). *Halkla ilişkiler nedir?*, İstanbul: Beta Yayınevi.
- Pira, A. (2004). *Etkinlik yönetimi*. İstanbul: MediaCat Yayınları.
- Sevil, T., Şimşek, K. Y., Katırcı, H., Çelik, O. & Çeliksoy, M. O. (2012). Rekreasyon yönetimi. Serdar Kocaekşi (Ed.) *Boş zaman ve rekreasyon yönetimi* içinde (s. 53-79). Eskişehir Anadolu Üniversitesi Yayını, Yayın No: 2497, Açık Öğretim Fakültesi Yayını, Yayın No. 1468.
- Shone, A. & Parry, B. (2010). *Successful event management: A practical handbook*. Singapur: South Western Pub.
- Tassopoulos, D. (2005). *Events- an introduction. Event management: A professional and developmental approach*. Dimitri Tassiopoulos (Ed.), South Africa: Juta Academic.
- TDK. (2021). *Etkinlik nedir*. (3./10/2021 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- Timur, M. N., Çevik, S. & Kıcı, G. K. (2014). Etkinlik turizmi: Kültür başkenti etkinliklerinin başarı unsurları üzerine bir değerlendirme. *ASOS Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2 (1), 56-83.
- Tolan, S. (2014). *Spor endüstrisinde etkinlik pazarlaması: Galatasaray spor kulübü örneği* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Maltepe Üniversitesi, İstanbul.
- Tortop, N., İsbir, E. G., Aykaç, B., Yayman, H. & Özer, M. A. (2017). *Yönetim bilimi* (11. Basım). Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ülgen, H. & Mirze, K. (2004). *İşletmelerde stratejik yönetim*. İstanbul: Literatür Yayıncılık.
- Yüncü, D., Çoşkun, İ. O., Sevil, T., Özel, C. H., Yüncü, H. R. & Şimşek, K. R. (2013). *Rekreasyon yönetimi*. Argan, M. (Ed.), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2855, Açık öğretim Fakültesi Yayını No: 1812.

ENGELLİLER VE SPOR

Bölüm 8

Gonca İNCE¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Engellik tanımını, nedenlerini ve belirtilerin açıklayabilmek,
2. Engellik ile ilgili temel kavramları tanımlamak,
3. Engellilik tipleri ve eğitim modellerini tartışmak,
4. Engellilerde spor organizasyonlarını (özel olimpiyatlar, paralimpik olimpiyatları vb.) açıklamak.

GİRİŞ

Engellilik; doğuştan ve sonradan olabilen, bireyden beklenen davranışın fiziksel, ruhsal ve toplumsal açıdan tam olarak yerine getirilememesi durumudur. Farklı engel gruplarının yaşam kalitelerinin artırılmasında fiziksel uygunluk düzeyleri önemli rol oynamaktadır. Engellilerde fiziksel uygunluk parametreleri; kardiovasküler uygunluk, esneklik, denge, kas kuvveti, aerobik uygunluk, vücut kompozisyonu, sürat, çeviklik, reaksiyon zamanı vb. dir. Ayrıca, özellikle entelektüel yetersizliği olan bireylerde duyu bütünleme ve iletişim beceri problemleri bulunmasından dolayı duyular ile ilgili fiziksel uygunluk ve iletişim becerileri ile ilgili fiziksel uygunluk parametrelerinden de söz edilebilir. Fiziksel uygunluk, hareketsiz bir yaşam süren engelli bireylerde obezite, hipertansiyon, koroner kalp hastalığı, diyabet, osteoporoz gibi sağlık problemlerine neden olabilmektedir (Rintala, Asunta, Lahti & Loovis, 2016; Biernat & Piatkowska, 2017).

¹ Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Antrenörlük Eğitimi Bölümü, Spor-Sağlık Bilimleri ABD, gncince01@gmail.com

organizasyonun yapılma nedeninin down sendromlu bireylerin fizyolojik ve entellektüel olarak diğer engel gruplarına göre daha dezavantajlı bir durumda oldukları fikrine dayandığı bildirilmektedir (Lantz & Marcellini, 2018).

İşitme Engelliler Olimpiyat Oyunları (Deaflympics)

İşitme engellilere yönelik yapılan uluslararası bir organizasyondur. İşitme engelliler spor organizasyonu olarak 1924 yılında Paris'te 9 Avrupa ülkesinin katıldığı "Uluslararası Sessiz Oyunlar" (International Silent Games) ilk kapsamlı organizasyondur. Bu organizasyon, İşitme Engelliler Olimpiyat Oyunlarının başlangıcı olmuştur. Daha sonra 1949 yılında kış oyunları da eklenerek günümüze kadar devam etmektedir. İlk kez 2001 yılında Roma'da "Deaflympics" olarak adlandırılmıştır. Günümüzde yaklaşık 21 farklı branşta yarışılmaktadır (Gül, 2019; Ghosh & Bhowmick, 2018).

SONUÇ

Engelli bireylerin sağlığının korunmasında, devamlılığında ve fiziksel uygunluklarının geliştirilmesinde sportif aktivitelerin önemi büyüktür. Ayrıca, spor ile uğraşmaları hem amatör, hem de profesyonel olarak avantajlar sağlayabilmektedir. Spor alanında eğitimci olarak çalışan bireylerin, engelliler hakkında bilgi birikiminin olması bu noktada elzemdir. Engelli bireylere uygun sportif eğitimlerin verilmesi, engellilerin hem fiziksel, hem ruhsal hem de sosyal açıdan topluma entegre olmasında medikal tedaviye ek olarak tamamlayıcı tedavi olacaktır.

KAYNAKLAR

- Abdulrahman, S. O., Razak, M. R. A., Hanafi, M., Yasin, M. & Dauwed, M. (2019). Physical activity measurement for hearing impairments in different age level. *American Journal of Engineering Research (AJER)*, 8 (5), 29-35.
- Altan Sarıkaya, N., Ayhan, H. & Sukut, Ö. (2017). Use and effect of dance and movement therapy in different groups. *JAREN*, 3 (1), 1-5. doi: 10.5222/jaren.2017.1001
- Alves, C. R., Tessaro, V. H., Teixeira, L. A., Murakava, K., Roschel, H., Gualano, B. & Takito, M. Y. (2014). Influence of acute high-intensity aerobic interval exercise bout on selective attention and short-term memory tasks. *Perceptual & Motor Skills*, 118 (1), 63-72. doi:10.2466/22.06.PMS.118k10w4
- Andrade, M. M D. A. & Araújo, R. D. C. T. (2018). Characteristics of students with physical disabilities from their teachers' perceptions: A study on the conceptual parameters of the international classification of functioning, disability and health. *Re-*

- vista Brasileira de Educação Especial*, 24 (1), 3-16. <https://doi.org/10.1590/s1413-65382418000100002>
- Asim, A., Kumar, A., Muthuswamy, S., Jain, S. & Agarwal, S. (2015). Down syndrome: An insight of the disease. *Journal of Biomedical Science*, 22 (1), 1-9. DOI 10.1186/s12929-015-0138-y
- Benzing, V. & Schmidt, M. (2017). Cognitively and physically demanding exergaming to improve executive functions of children with attention deficit hyperactivity disorder: A randomised clinical trial. *BMC Pediatrics*, 17 (1), 1-8. DOI 10.1186/s12887-016-0757-9
- Biernat, E. & Piatkowska, M. (2017). Physical activity of disabled individuals in the context of meeting WHO recommendations and support of local authorities. *Turkish Journal of Physical Medicine and Rehabilitation*, 63 (2), 107.
- Cameron, L. & Suarez, D. C. (2017). Disability in Indonesia: What can we learn from the data. *Australia Indonesia Partnership for Economic Governance, Monash University & Australian Government*. https://www.monash.edu/__data/assets/pdf_file/0003/1107138/Disability-in-Indonesia.pdf
- Cermak, S. A. (2006). Treatment of language disorders in children. McCauley R. & Rey M. (Ed.), In *Sensory integration* (p. 435-469). Baltimore: Brookes Publishing.
- Chang, W. D., Tsou, Y. A. & Lee, C. L. (2016). Comparison between specific exercises and physical therapy for managing patients with ankylosing spondylitis: A meta-analysis of randomized controlled trials. *International Journal of Clinical & Experimental Medicine*, 9 (9).
- Costa, V. S. D. F., Silva, H. M. D., Azevêdo, M. D., Silva, A. R. D., Cabral, L. L. P. & Barros, J. D. F. (2017). Effect of hippotherapy in the global motor coordination in individuals with Down Syndrome. *Fisioterapia em Movimento*, 30, 229-240.
- Cremers, M. J. G., Bol, E., De Roos, F. & Van Gijn, J. (1993). Risk of sports activities in children with Down's syndrome and atlantoaxial instability. *The Lancet*, 342 (8870), 511-514. DOI:10.1016/0140-6736(93)91644-2
- Cumurcu, B. E., Karlidag, R. & Almis, B. H. (2012). Fiziksel engellilerde cinsellik/Sexuality among people with physical disability. *Psikiyatriye Güncel Yaklaşımlar*, 4 (1), 84.
- Demirbilek, M. (2013). Zihinsel engelli bireylerin ve ailelerinin gereksinimleri. *Turkish Journal of Family Medicine and Primary Care*, 7 (3), 58-64.
- Den Heijer, A. E., Groen, Y., Tucha, L., Fuermaier, A. B. M., Koerts, J., Lange, K. W., Tohome, J. & Tucha, O. (2017). Sweat it out? The effects of physical exercise on cognition and behavior in children and ults with ADHD: A systematic literature review. *Journal of Neural Transmission*, 124 (1), 3-26. doi: 10.1007/s00702-016-1593-7
- Devkate, G. V., Tate, S. S., Deokate, S. B., Bhujbal, A. S., Tupe, A. P. & Patil, R. N. (2016). Hydrotherapy a new trend in disease treatment. *Ijsrm. Human*, 5 (2), 117-135.
- Durstun, S. (2003). A review of the biological bases of ADHD: What have we learned from imaging studies?. *Ment. Retard. Dev. Disabil. Res. Rev.*, 9 (3), 184-195. doi:10.1002/mrdd.10079

- Eider, J., Łubkowska, W. & Paczyńska-Jędrycka, M. (2014). The significance of swimming and corrective exercises in water in treatment of postural deficits and scoliosis. *Central European Journal of Sport Sciences and Medicine*, 6, 93-101.
- Ghosh, S. S. & Bhowmick, S. (2018). A review study on Paralympic games. *International Journal of Sports and Physical Education (IJSPE)*, 4 (1), 19-24. <http://dx.doi.org/10.20431/2454-6380.0401005>
- Gonzalez-Aguero, A., Vicente-Rodriguez, G., Moreno, L. A., Guerra-Balic, M., Ara, I. & Casajus, J. A. (2010). Health-related physical fitness in children and adolescents with Down syndrome and response to training. *Scandinavian Journal of Medicine & Science in Sports*, 20, 716-724.
- Gül, S. (2019). Uluslararası spor organizasyonlarının kültürel, sosyo-ekonomik ve mekânsal etkileri: Deaflympics Samsun 2017. *Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi*, (41), 29-51.
- Hariprasad, V. R., Arasappa, R., Varambally, S., Srinath, S. & Gangadhar, B. N. (2013). Feasibility and efficacy of yoga as an add-on intervention in attention deficit-hyperactivity disorder: An exploratory study. *Indian J Psychiatry*, 55 (3), 379-384. doi: 10.4103/0019-5545.116317
- Ince, G., Sarpel, T., Durgun, B. & Erdogan, S. (2006). Effects of a multimodal exercise program for people with ankylosing spondylitis. *Physical Therapy*, 86 (7), 924-935. <https://doi.org/10.1093/ptj/86.7.924>
- İnce, G. (2017). Otizm spektrum bozukluğu olan çocuğa sahip ebeveynlerin spor ile ilgili görüşleri. *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 18 (1), 109-124.
- İnce, G. (2018). Dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunda tamamlayıcı tedavi olarak egzersiz ve spor aktiviteleri. Fatma Çelik Kayapınar (Ed.), *Uyarlanmış beden eğitimi ve spor (Lisans ve lisansüstü öğrenciler için)* içinde (s. 31-49). İzmir: Ergun Yayınevi.
- Jandrić, S. D. (2015). Scoliosis and sport. *SportLogia*, 11 (1), 1-10. doi: 10.5550/sgia.151101.en.001J
- Kazou, K. (2017). Analysing the definition of disability in the UN convention on the rights of persons with disabilities: Is it really based on a 'Social Model' approach?. *International Journal of Mental Health and Capacity Law*, 2017 (23), 25-48.
- Koca, T. T. & Ataseven, H. (2015). What is hippotherapy? The indications and effectiveness of hippotherapy. *Northern Clinics of Istanbul*, 2 (3), 247.
- Kuvalekar, K., Kamath, R., Ashok, L., Shetty, B., Mayya, S. & Chandrasekaran, V. (2015). Quality of life among persons with physical disability in Udupi Taluk: A cross sectional study. *Journal of Family Medicine and Primary Care*, 4 (1), 69.
- Lantz, E. & Marcellini, A. (2018). Sports games for people with intellectual disabilities. Institutional analysis of an unusual international configuration. *Sport in Society*, 21 (4), 635-648. DOI: 10.1080/17430437.2016.1273612
- Legg, D. & Steadward, R. (2011). The paralympic games and 60 years of change (1948-2008): Unification and restructuring from a disability and medical model to sportbased competition. *Sport in Society*, 14 (9), 1099-1115. DOI: 10.1080/17430437.2011.614767

- Lipińska-Stańczak, M. & Wilczyński, J. (2014). Hippotherapy as a form of physiotherapy support in children with cerebral palsy in the opinion of parents. *Archives of Physiotherapy & Global Researches*, 18 (1).
- Maïano, C., Hue, O. & April, J. (2019). Effects of motor skill interventions on fundamental movement skills in children and adolescents with intellectual disabilities: A systematic review. *Journal of Intellectual Disability Research*, 63 (9), 1163-1179. doi: 10.1111/jir.12618
- Mengoni, S. E. & Redman, S. (2020). Health monitoring of young children with Down syndrome: A parent-report study. *British Journal of Learning Disabilities*, 48 (1), 10-18.
- Mirzeoğlu, A. & Özcan, G. (2015). Akran öğretimiyle işlenen okul deneyimi dersi hakkında öğrenci görüşleri ve kazanımları. *Sport Sciences*, 10 (4), 16-33.
- Mortimer, R., Privopoulos, M. & Kumar, S. (2014). The effectiveness of hydrotherapy in the treatment of social and behavioral aspects of children with autism spectrum disorders: a systematic review. *Journal of Multidisciplinary Healthcare*, 7, 93-104. DOI: 10.2147/JMDH.S55345
- Murphy, D., Kahn-D'Angelo, L. & Gleason, J. (2008). The effect of hippotherapy on functional outcomes for children with disabilities: A pilot study. *Pediatric Physical Therapy*, 20 (3), 264-270. DOI: 10.1097/PEP.0b013e31818256cd
- Özen, A., Acar, Ç., Tavlar, Ö. & Çetin, Ö. (2002). Özbakım becerilerinin öğretiminde ipucunun giderek azaltılmasıyla öğretim yönetiminin etkililiği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 2 (2), 147-168.
- Pfeiffer, B. A., Koenig, K., Kinnealey, M., Sheppard, M. & Henderson, L. (2011). Effectiveness of sensory integration interventions in children with autism spectrum disorders: A pilot study. *American Journal of Occupational Therapy*, 65 (1), 76-85.
- Pontifex, M. B., Saliba, B. J., Raine, L. B., Picchietti, D. L. & Hillman, C. H. (2013). Exercise improves behavioral, neurocognitive, and scholastic performance in children with ADHD. *The Journal of Pediatrics*, 162 (3), 543-51. doi:10.1016/j.jpeds.2012.08.036
- Proske, U. & Gandevia, S. C. (2012). The proprioceptive senses: their roles in signaling body shape, body position and movement, and muscle force. *Physiological Reviews*, 92 (4), 1651-1697.
- Rajendran, V. & Roy, F. G. (2011). An overview of motor skill performance and balance in hearing impaired children. *Italian Journal of Pediatrics*, 37 (33), 1-5. <http://www.ijponline.net/content/37/1/33>
- Ramova, E. P., Poposka, A. & Ramov, L. (2017). Guidelines for physical therapy program with schrot's exercises for adolescent with scoliosis or other spinal deformities. *Spine Res.*, 3 (3), 1-4. DOI: 10.21767/2471-8173.100037
- Reynolds, C. & Reynolds, K. S. (2010). A study of the effectiveness of sensory integration therapy on neuro-physiological development. *Online Submission*, 7, 1-19.
- Rine, R. M., Braswell, J., Fisher, D., Joyce, K., Kalar, K. & Shaffer, M. (2004). Improvement of motor development and postural control following intervention in children with sensorineural hearing loss and vestibular impairment. *Int. J. Pediatr. Otorhinolaryngol*, 68, 1141-1148.

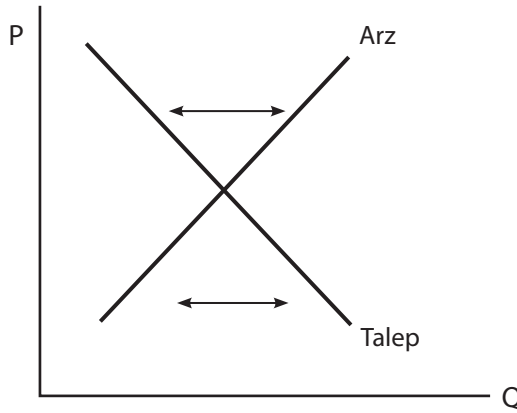
- Rintala, P., Asunta, P., Lahti, J. & Loovis, E. M. (2016). Physical fitness of individuals with intellectual disability who have Special Olympics experience. *European Journal of Adapted Physical Activity*, 9 (2), 13-19.
- Samalot-Rivera, A., Lieberman, L. J. & Haibach, P. (2015). Teaching two critical locomotor skills to children who are blind or have low vision. *Journal of Visual Impairment & Blindness*, 109 (2), 148-153.
- Sánchez-López, J., Fernández, T., Silva-Pereyra, J. & Mesa, J. A. M. (2013). Differences between judo, taekwondo and kung-fu athletes in sustained attention and impulse control. *Psychology*, 4 (7), 607-612. doi.org/10.4236/psych.2013.47086
- Sankar, C. & Mundkur, N. (2005). Cerebral palsy-definition, classification, etiology and early diagnosis. *The Indian Journal of Pediatrics*, 72 (10), 865-868.
- Sergeant, J.A., Geurts, H., Huijbregts, S., Scheres, A. & Oosterlaan, J. (2003). The top and the bottom of ADHD: A neuropsychological perspective. *Neurosci Biobehav Rev*, 27 (7), 583-92. doi.org/10.1016/j.neubiorev.2003.08.004
- Simim, M. A. M., Silva, B. V. C., Marocolo Júnior, M., Mendes, E. L., Mello, M. T. D. & Mota, G. R. D. (2013). Anthropometric profile and physical performance characteristic of the Brazilian amputee football (soccer) team. *Motriz: Revista de Educação Física*, 19 (3), 641-648. https://doi.org/10.1590/S1980-65742013000300016
- Simons, J., Simons, J., Leitschuh, C. & Popa, M. R. (2011). The effect of body-awareness training of pre-school children based on the Sherborne developmental movement method versus regular physical education class. *European Psychomotricity Journal*, 4 (1), 38-50.
- Stošić, D., Milenković, S. & Živković, D. (2011). The influence of sport on the development of postural disorders in athletes. *Facta Universitatis-Series: Physical Education and Sport*, 9 (4), 375-384.
- Van der Ploeg, H. P., Van der Beek, A. J., Van der Woude, L. H. & Van Mechelen, W. (2004). Physical activity for people with a disability. *Sports Medicine*, 34 (10), 639-649.
- Van Dijk, A., Daďová, K. & Martínková, I. (2017). Intellectual disability sport and Paralympic classification. *Acta Universitatis Carolinae: Kinanthropologica*, 53 (1), 21-34. https://doi.org/10.14712/23366052.2017.2
- Verschuren, O., Peterson, M. D., Balemans, A. C. & Hurvitz, E. A. (2016). Exercise and physical activity recommendations for people with cerebral palsy. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 58 (8), 798-808.
- Wilson, K. P. (2013). Incorporating video modeling into a school-based intervention for students with autism spectrum disorders. *Language, Speech, and Hearing Services in Schools*, 44, 105-117.
- Wolfe, E. S. & Madden, K. J. (2016). Evidence-based considerations and recommendations for athletic trainers caring for patients with attention-deficit/hyperactivity disorder. *Journal of Athletic Training*, 51 (10), 813-820. doi: 10.4085/1062-6050-51.12.11

- Zadnikar, M. & Kastrin, A. (2011). Effects of hippotherapy and therapeutic horseback riding on postural control or balance in children with cerebral palsy: A meta-analysis. *Developmental Medicine & Child Neurology*, 53 (8), 684-691.
- Zimmer, M. & Desch, L. (2012). Sensory integration therapies for children with developmental and behavioral disorders. *Pediatrics*, 129 (6), 1186-1189.

Unutulmamamıdır ki tenis raketine olan talep miktarı ile raketin fiyatı arasındaki ters yönlü kısmı ilişkinin pazardaki diğer değişkenlerin değişmeden sabit kaldığı durumda geçerlidir.

Ürün Fiyatının Belirlenmesi

Bir ürünün arz ve talep edilen miktarının düzenlemesi işi ürünün pazardaki fiyatın düzenleyici fonksiyonu ile açıklanabilir ve ürün pazardaki optimum arz ve talep dengesini bulur yani tenis raketinin fiyatı, tenis raketine olan talebi ve arzı düzenler. (Şekil 8) Tenis raketi fiyatının düşmesi halinde, tenis raketine olan talep arzdan büyük olur. Tam ters bir durumda arz talepten büyüktür. Bu durumda talebi (D) ve arz (S) eşitleyen bir optimum fiyat vardır ve bu fiyat denge fiyat olarak adlandırılır.

Şekil 8. Ürün fiyatının belirlenmesi

KAYNAKLAR

- Argan, M. & Katırcı, H. (2002). *Spor pazarlaması*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Cerrahoğlu, N. (2016). Spor ekonomisi bilim dalının gelişim analizi. *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 14 (27), 309-329.
- Çavuşoğlu, S. B. (2011). Spor ürünlerinin tercih edilme nedenleri ve marka seçimi. *AJIT-e: Academic Journal of Information Technology*, 2 (3), 1-12. DOI: 10.5824/1309-1581.2011.2.001.x
- Deloitte Group, S. B. (2022). *Football money league 2008*. (30/08/2022 tarihinde <https://www2.deloitte.com/uk/en/pages/sports-business-group/articles/deloitte-football-money-league.html> adresinden ulaşılmıştır).

- El Hodiri M. & Quirk J. (1971). An economic model of a professional sports league. *Journal of Political Economy*, 79, 1302-1319.
- Heinemann, K. (1995). *Einführung in die ökonomie des sports – Ein handbuch - Beiträge zur lehre und forschung im sport*. Germany: Hofmann Verlag.
- Haag, H. (2002). *Zum selbstverständnis der sportsoziologie und sportökonomie als theoriefelder der sportwissenschaft*. Germany: Hofmann Verlag.
- İnan, T. (2018). *Tarafıtar stadyumdan ne ister?*. Adana: Akademisyen Kitapevi.
- Neale W. C. (1964). The peculiar economics of professional sports: A contribution to the theory of the firm in sporting competition and in market competition. *The Quarterly Journal of Economics*, 78, 1-14.
- Rottenberg, S. (1956), The baseball players' labor market. *Journal of Political Economy*, 64, 242-258.
- Uslu Çağlarırnak, N. & Uslu, A. (2004). The development of sport industry and economic effects of sport industry in changing world. *The 10th ICHPER.SD Europe Congress and International Sports Science Congress*, Antalya.
- Uslu Çağlarırnak, N., Katırcı, H., Kaytancı, B. U., Özata, E. & Ergeç, E. (2013). *Spor ekonomisi*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2974.
- Üçışık H. F. & Erken, N. (2000). Spor sektörünün piyasa yapısı: Teorik bir yaklaşım. *Marmara Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, III. Spor Bilimleri Kongresi*, 11-13 Mayıs 2000, İstanbul.

GİRİŞİMCİLİK VE SPOR

Bölüm 10

Yeliz ERATLI ŞİRİN¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Girişimci ve girişimcilik temel kavramlarını açıklamak,
2. Girişimcilik eğilimi ve girişimcilik türlerini açıklamak,
3. Spor temelli girişimciliği açıklayabilme ve yorumlamak,
4. Sporda girişimciliğin geleceğini açıklamak.

GİRİŞ

On sekizinci yüzyılda Richard Cantillon “girişimci” terimini ilk kez ortaya atanlardandır. 1700’ler öncesine dayanan bu kavramın, 1700’ler sonrasında girişimciyi risk alan, planlayan, yönlendiren, organize eden ve ürünlerin sahibi olarak tanımlandığı görülmüştür. On dokuzuncu yüzyılda Jean Baptiste Say, girişimciliğin elde elden gelirle, sermaye sahibinden elde edilen gelirin farklı olduğunu ortaya koydu. 1880’lü yılların başlarında yapılan bu tanımlama, aynı yüzyılın sonlarına doğru girişimci ile yatırımcının ayrılmasına neden oldu ve fon sağlayarak kazanç elde edenler ile yöneticilik yetenekleriyle kar elde edenler birbirinden ayrıldı. 1934’de Joseph Schumpeter girişimciyi, yenilikçi ve yaratıcı bir şekilde eskileri yıkan kişi olarak tanımlamıştır (Ergen, 2018). Girişimcilik, sosyal ve ekonomik kalkınmaya yön veren dünya ekonomisinin itici güçlerinden birisidir.

¹ Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Spor Yönetim Bilimleri ABD, yelizsirin75@gmail.com

ciliğinde ön plana çıkan alanlar ise işletmelerin nasıl geliştiği gibi daha spesifik alanlar olmaktadır. Spor girişimciliğinde sporda yer alan ağların girişimciliği nasıl kolaylaştırdığına dair ayrıntılı analizlere ihtiyaç duyulmaktadır. Burada spor endüstrisi içerisinde yer alan ve yenilik yaratan ađ yapıları ön plandadır (Ratten, 2018). İincisi, sporcular, yöneticiler ve çalışanlar gibi farklı açılardan sporda bilgi yaratma sürecinin gözlenmesidir. Bu kişiler inovasyonun etkilerini ve yaratıcılığı spor yönetimi için farklı algılarla (Ratten ve Dana, 2017). Üçüncü olarak ise, piyasa koşullarına bağlı olarak spor girişimciliğini etkileyen birçok çevresel faktör vardır. İ örgütsel faktörler, spor inovasyonunu etkileyen ilişkiler ve çalışma ortamıdır. Dış örgütsel faktörlerini ise, inovasyon derecesini etkileyen ekonomik ve düzenleyici koşulları içerir. Dolayısıyla spor girişimciliği üzerindeki çeşitli çevresel faktörlerin iyi anlaşılması gerekir (Ratten, 2018).

KAYNAKLAR

- Ağa, V. & Yörük, D. (2006). Bağımsız girişimcilik ve i girişimcilik arasındaki farklar-kavramsal bir çerçeve. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 8(2), 155-173.
- Akkan, E. & Süygün, M. S. (2016). Lisans öğrencilerinin öz yeterlilik algıları ve başarma güdülerinin sosyal girişimcilik eğilimlerine etkilerinin incelenmesi. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, XVIII (2), 35-63.
- Atılğan, D. & Tükel, Y. (2021). Antrenör ve beden eğitimi öğretmenlerinin bireysel yenilikçilik algıları. *Ekev Akademi Dergisi*, 25(86), 171-190.
- Bozkurt, Ö. & Erdurur, K. (2013). Girişimci kişilik özelliklerinin girişimcilik eğilimindeki etkisi: Potansiyel girişimciler üzerinde bir araştırma, *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8, 61.
- Churchill, N. & Bygrave, W. D. (1989). The Entrepreneur ship Paradigm (I): A Philosophical Look at Its Research Methodologies. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 14 (1), 7–26. <https://doi.org/10.1177/104225878901400102>
- Corner, P.D. & Ho, M. (2010), How Opportunities Develop in Social Entrepreneurship. *Entrepreneurship Theory and Practice*, 34 (4), 635-659.
- Dees, J. G. (1998). The meaning of social entrepreneurship. Kauffman Center for Entrepreneurial Leadership. Kansas City, MO and Palo Alto, CA.
- Denizalp, H. (2009). Toplumsal dönüşüm için sosyal girişimcilik. Ankara: Fersa Matbaacılık Ltd. şti.
- DiMaggio, P. J. (1988). Interest and agency in institutional theory. In L. G. Zucker (Ed.), *Institutional patterns and organizations: Culture and environment* (pp. 3-22). Cambridge: Ballinger.
- Elkington, J. (1998). *Cannibals with Forks: The triple bottom line of 21st century business*. Philadelphia: New Society.

- Elkington, J., Hartigan, P. (2008). The power of unreasonable people: How social entrepreneurs create markets that change the world. Harvard Business Press.
- Eratlı Şirin, Y., Can B., Şeker, İ. & Şirin, T. (2021). Futbol antrenörlerinin girişimcilik eğilimleri ve teknolojik yeteneklerinin incelenmesi. *Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 6 (3), 279 - 297.
- Ergen M. (2018). *Girişimci kapital: Silikon vadisi tarihi ve startup ekonomisi*. 1. Basım, İstanbul: Alfa Yayınları.
- Euchner, C. (1993). Playing the field: Why sports teams move and cities fight to keep them. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Falt, E. (2006). Sport and the environment. *Environmental Health Perspectives*, 114 (5), 268-269.
- Füller, J., Jawecki, G., & Mühlbacher, H. (2007). Innovation creation by online basketball communities. *Journal of Business Research*, 60 (1), 60-71.
- Hardy, S. (1986). Entrepreneurs, organizations, and the sport marketplace: Subjects in search of historians. *Journal of Sport History*, 13, 14-33.
- Hishrich, R.D, Peters, M. & Shepherd, D. (2017). Entrepreneurship, New York: Mc Graw Hill Education.
- Hitt, M., Ireland, R., Camp, S. & Sexton, L. (2001). Guest editors introduction to the special issue on strategic entrepreneurship: Entrepreneurial strategies for wealth creation. *Strategic Management Journal*, 22 (6/7), 479-491.
- Holt, D., Rutherford, M., & Clohessy, G. (2007). Corporate entrepreneurship: An empirical look at individual characteristics, context, and process. *Journal of Leadership & Organizational Studies*, 13(4), 40-54.
- İçerli, L., & Karadal, M.Ş. (2016). Sosyal girişimcilik. H. Karadal (Ed.), *Girişimcilik içinde* (s. 345-350). 4. Baskı, İstanbul: Beta Basım.
- Johannisson, B. & Monsted, M. (1997). Contextualizing entrepreneurial networking. *International Studies of Management & Organization*, 22 (3), 109-137.
- Kedar-Levy, H. & Bar-Eli, M. (2008). The valuation of athletes as risky investments: A theoretical model. *Journal of Sport Management*, 22 (1), 50-81.
- Klepper, S. (2001). Employee start-ups in high tech industries. *Industrial and Corporate Change*, 10, 639-674.
- Koh, H.C. (1996). Testing hypotheses of entrepreneurial characteristics: a study of hong kong mba students. *Journal of Managerial Psychology*, 11, 12-25. <https://doi.org/10.1108/02683949610113566>
- Leadbeater, C. (1997). The rise of the social entrepreneur. London: Demos.
- Levesque, M. & Minniti, M. (2006). The effect of aging on entrepreneurial behavior, *Journal of Business Venturing*, 21, 178-181.
- London, M., Morfopoulos, R.G. (2010). Social entrepreneurship. New York: Routledge.
- Mair, J. & Marti, I. (2006). Social entrepreneurship research: A source of explanation, prediction, and delight. *Journal of World Business*, 41 (1), 36-44.
- McKelvey, S. & Grady, J. (2008). Sponsorship program protection strategies for special sport events: Are event organizers outmaneuvering ambush marketers? *Journal of Sport Management*, 22 (5), 550-586.

- Miller, T.L. & Wesley, C.L. (2010). Assessing Mission and Resources for Social Change: An Organizational Identity Perspective on Social Venture Capitalists' Decision Criteria. *Entrepreneurship: Theory and Practice*, 34 (4), 705-733.
- Mullin, B., Hardy, J. & Sutton, W. (2007). Sport marketing (3rd ed.). Champaign: Human Kinetics.
- Norton W.I. & Moore, W.T. (2006). The influence of entrepreneurial risk assessment on venture launch or growth decisions. *Small Business Economics*, 26, 224.
- Olivier, S. (2006). Moral dilemmas of participation in dangerous leisure activities. *Leisure Studies*, 25 (1),95-109.
- Öztaş, M., Kasımoğlu, M., & Şirin, E.F. (2017). The effect of entrepreneurial personality traits of undergraduates in the area of education of physical education and sports on the entrepreneurship tendency. *Journal of Human Sciences*, 14 (4), 4365-4382.
- Peng, Z., Lu, G., & Kang, H. (2012). Entrepreneurial intentions and its influencing factors: A survey of the university students in xi'an China. *Creative Education*, 3, 96.
- Raten, V. (2018). Sport entrepreneurship: Developing and sustaining an entrepreneurial sports culture. Cham, CH: Springer.
- Ratten, V. (2011). Social entrepreneurship and innovation in sports. *International Journal of Social Entrepreneurship and Innovation*, 1 (1), 42-54.
- Ratten, V. (2019). Social entrepreneurship in sport: How sport can deliver social well-being (1sted.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9781351141048>
- Ratten, V., Dana, L.P. (2017). Gendered perspective of indigenous entrepreneurship. *Small Enterprise Research*, 24 (1), 62-72.
- Ratten, V. (2010). Developing a theory of sport-based entrepreneurship. *Journal of Management and Organization*, 16, 557-565.
- Reynolds, P., Camp, S.M., Bygrave, W.D., Autio, E. & Hay, M. (2002), Global Entrepreneurship Monitor 2001 Executive Report, Babson Park/London: Babson College and London Business School
- Römer-Paakkanen, T. (2009). The Role of family background, education and hobbies in student processes of becoming entrepreneurs, Haaga Helia University Publication Series, Discussion 4, 1-30.
- Rotter, J.B. (1990). Internal versus external control of reinforcement a case history of a variable, *American Psychologist*, 45, 489-493.
- Smith, A.E. & Hunter, S.C. (2008). Toward a multidimensional model of social entrepreneurship: definitions, clarifications and theoretical perspectives. *Journal of Business & Economics Research*, 6 (6), 93-112.
- Şirin, Eratlı Y., Özoruç, S. & Koç, M. (2020). Lise öğrencilerinin girişimcilik yeterliliklerinin incelenmesi. *Turkish Studies-Education*, 15 (5), 3327-3338. <https://dx.doi.org/10.47423/TurkishStudies.45101>
- Tükel, Y., Atılğan, D. & Temel, A. S. (2020). Spor lisesi öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri (Konya ili örneği). *Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 14 (3), 450-464.
- Weerawardena, J. & Sullivan Mort, G. (2006). Investigating social entrepreneurship: A multidimensional model. *Journal of World Business*, 41 (1), 21-35.

- Wu, S., Matthews, L., & Dagher, G.K. (2007). Need for achievement, business goals, and entrepreneurial persistence. *Management Research News*, 30 (12), 928-941.
- Dinç, Z.F. (2010). Relationship between achievement goal orientation and physical self-perception among students attending physical education teaching, *World Applied Sciences Journal*, 11 (6), 662-668.
- Zahra, S.A., Gedajlovic, E., Neubaum, D.O. & Shulman, J.M., (2009). a typology of social entrepreneurs: Motives, search processes and ethical challenges, *Journal of Business Venturing*, 24 (5), 519-532.
- Zimbalist, A. (2003). Sport as business. *Oxford Review of Economic Policy*, 19 (4), 503-511.
- Kızlar Sahada. (2022). Amacımız. 03.02.2022 tarihinde <https://www.kizlarsahada.com/tr> adresinden ulaşılmıştır.

Spor örgütlerinin insan kaynakları olan sporcularına ve spor elemanlarına her daim bağlı olmalarına rağmen, spor alanında insan kaynakları yönetimi ile ilgili çok az kaynak vardır. Spor organizasyonları, artan rekabet, çeşitli ve değişken pazarlar, azalan finansal kaynaklar, dijital gelişmeler ve benzeri bir takım mücadele edilmesi gereken alanlarla yüz yüze gelir. Bu durum, yaşanan problemlere etkili çözümler getirebilmek için spor yöneticilerinin çalışanlarını yeteneklerine, değer yargılarına, farklılıklarına, kaygılarına ve potansiyellerine hassasiyetle yaklaşmaları gerekir. İyi tanımlanmış organizasyon yapıları, finans ve pazarlama stratejileri ile birlikte gerekli olmakla beraber tek başına yeterli değildir. Spor örgütlerinin ilerleyen yıllardaki başarıları, sporu yönetenlerin insan kaynakları ile ilgili kabiliyetlerine bağlıdır (Dolaşır, Sunay & İmamoğlu, 2002). Sporun 1982 anayasasıyla yasal bir güvence altına alınması sporun önündeki engellerin kalkmasına olanak sağladığı görülmektedir. Fakat yıllarca konuşulan spor kültürümüzün olmayışı, spor bilincimizin olmaması gibi konular sporun önündeki en büyük engeldir. Dolayısıyla spor yönetimlerindeki insan kaynakları yönetiminin doğru işlemesi bu önemli soruna çözüm getirebilecek olması kanaatindeyiz. Gerek spor örgütlerinin gerekse de spor yöneticilerinin yakın çevresini ve genel çevresini iyi tanıması, mukayese yapabilmesi başarı oranını arttıracaktır. Bu da doğru zamanda, doğru kişiyi, doğru işe almak, iyi yönlendirmek, kariyer planını yapmak, motivasyonunu arttırmak gibi örgüte büyük fayda sağlayan insan kaynakları yönetimiyle mümkün olacaktır.

KAYNAKLAR

- Akgün, A., Can, H. & Kavuncubaşı, Ş. (2001). *Kamu ve özel kesimde insan kaynakları yönetimi* (4. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Akıncı Vural, Z. B. (2014). *İnsan kaynakları yönetimi*. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları, No:13.
- Aldemir, C., Ataol, A. & Budak, G. (2004). *İnsan kaynakları yönetimi* (5. Baskı). İzmir: Barış Yayınları.
- Aldemir, C., Ataol, A. & Budak, G. (2001). *İnsan kaynakları yönetimi* (4. Baskı). İzmir.
- Aytac, S. (2005). *Çalışma yaşamında kariyer*. Bursa: Ezgi Kitabevi.
- Barutçugil, İ. (2004). *Stratejik insan kaynakları yönetimi*. İstanbul: Kariyer Yayıncılık.
- Basım, H. N. & Arğan, M. (2016). *Spor yönetimi* (2. Baskı). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bayram, C. (2008). *Kariyer planlama ve yönetimi*. İstanbul: Kum Saati Yayın Dağıtım LTD. ŞTİ.
- Biçer, T. (1997). Güçlü insan güçlü şirket. *Human Resources*, 1 (7), 12-14.
- Doğar, Y. (1997) *Spor yönetimi*. Adana: Özakdeniz Ofset.

- Dolaşır, S., Sunay, H. & İmamoğlu, A. F. (2002). Türk spor yönetiminde insan kaynakları yönetimi anlayışı. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD)*, VII (1), 40-55.
- Ekenci, G. & İmamoğlu, F. (1998). *Spor işletmeciliği*. Ankara: Alp Ofset Matbaacılık Ltd. Şti.
- Erdem, B. (2004). Otel işletmelerinde insan kaynakları planlamasının yeri ve önemi. *Balikesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7 (11), 35-54.
- Gök, S. (2006). *21. yüzyılda insan kaynakları yönetimi*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım.
- Keser, A. (2002). Değişen yönleriyle personel yönetimi: insan kaynakları yönetimi. *Endüstri ve İnsan İlişkileri Dergisi*, 4 (1), 7-275.
- Kozak, M.A. (2001). *Konaklama işletmelerinde kariyer planlaması*. Eskişehir.
- Özgen, H., Öztürk, A. & Yalçın, A. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi*. Adana: Nobel Kitapevleri.
- Öztürk, F. (1998). *Toplumsal boyutlarıyla spor*. Ankara: Bağırhan Yayınevi.
- Sabuncuoğlu, Z. (2005). *İnsan kaynakları yönetimi (Uygulamalı)* (II. Baskı). Bursa: Furkan Ofset.
- Tortop N. (1994). *Personel yönetimi* (5. Basım). Ankara: Yargı Yayınları.
- Tosun, S. (2004). *İş güvencesinin insan kaynakları yönetimi uygulamalarına etkileri ve konu ile ilgili bir araştırma* (Yüksek Lisans Tezi). İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

SPOR YÖNETİMİNDE ÖRGÜTSEL İLETİŞİM

Bölüm 12

Canan SAYIN TEMUR¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. İletişim kavramı, amacı ve temel özellikleri gibi temel kavramları açıklamak,
2. İletişim süreci ve öğelerini açıklamak,
3. Örgütsel iletişim kavramı, örgütsel iletişim yöntemleri, sorunları ve önemini açıklamak,
4. Örgütsel iletişim kavramının spordaki yeri ve önemini açıklamak,
5. Etkili bir yönetim modeli oluşturmada iletişimin önemini açıklamak.

GİRİŞ

Modern yönetim, gelişimi boyunca birçok farklı bilgiler ışığında kümülatif olarak büyümüş, bunun sonucunda örgüt hayatında insan zaman ve kaynak kaybını önleyici, disiplini, verimi, kaliteyi, hızı ve başarıyı sağlayacak bir çok yöntem geliştirmiştir. Örgütlerin var oldukları piyasada hayatta kalmaları, değişen ve gelişen iç ve dış dinamiklere uyumlu olması ve rekabette üstünlük sağlayacak çağdaş yönetim tekniklerini kullanması ile mümkün olacaktır.

Örgütsel yapıyı ve dolayısıyla başarıyı etkileyen faktörler arasındaki uyum, dayanışma, işbirliği; iyi ilişkilere temel oluşturan iletişim ile mümkündür. Dolayısıyla örgütlerin günümüz rekabet dünyasında ayakta kalabilmeleri, etkili bir iletişim politikasını oluşturup uygulayabilmelerine bağlıdır. İletişim, örgüt içi ve dışı örgütsel faaliyetlerin temelini oluşturur. Farklı alanlarda farklı yaklaşımlarla tanımlanan iletişim genel olarak iletilmek istenen mesajın kaynaktan hedefe akla gelebilecek her türlü kanal ile aktarılması şeklinde tanımlanabilir.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, syncanan@hotmail.com

KAYNAKLAR

- Akman, T. K. (2011). *Genel iletişim*. İzmir: İlya İzmir Yayınevi.
- Aziz, A. (2016). *İletişime giriş*. İstanbul: Hiperlink Yayınları.
- Budak, G. & Budak, G. (2000). *Halkla ilişkiler davranışsal bir yaklaşım* (3. Baskı). İzmir: Barış Yayınları.
- Can, H., Tuncer, D. & Ayhan, Y. (1990). *Genel işletmecilik bilgileri* (2. Baskı). Ankara: Adım Yayıncılık.
- Dance, FEX. (1970). The concept of communication. *Journal of Communication*, 20 (2), 201-210.
- DeVito, J. (2016). *Essential of human communication* (9th Edition). Boston: Pearson Education.
- Ergin, A. (2014). *Eğitimde etkili iletişim* (7. Baskı). Ankara: Anı Yayıncılık.
- Geçikli, F. (2016). *Halkla ilişkiler ve iletişim* (4. Baskı). İstanbul: Beta Basın.
- Güney, S. (2015). *Örgütsel davranış* (3. Baskı). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Güngör, N. (2013). *İletişim-kuramlar-yaklaşımlar* (2. Baskı). Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Gürüz D. & Gürel, E. (2006). *Yönetim ve organizasyon*. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (1996). *Yeni insan ve insanlar*. Ankara: Evrim Yayınları.
- Karacan Doğan, P. (2019). Halkla ilişkiler. Azmi Yetim (Ed.), *Yönetim ve spor* içinde (205-282). Ankara: Gazi Kitabevi.
- Koçel, T. (2003). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım.
- Küçükaslan, N. (2014). *Etkili iletişim teknikleri*. Bursa: Ekin Yayınevi.
- Masterson, J.T., Beebe, S.A., & Watson, N.H. (1983). *Konuşma iletişimi: Teori ve uygulama/Speech communication: Theory and practice*. Publisher: New York: Holt, Rinehart, and Winston.
- Mısırlı, İ. (2007). *Genel ve teknik iletişim*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Mutlu, E. (1994). *İletişim sözlüğü*. Ankara: Ark Yayınevi.
- Oskay, T. (2011). *İletişim ABC'si* (6. Baskı). İstanbul: DER Yayınları.
- Peker, Ö. (1995). *Yönetimi geliştirmenin sürekliliği*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, No:258.
- Sayın, C. (2011). *Spor kuruluşlarında örgüt kültürü eğiliminin metaforlarla analizi* (Yüksek Lisans Tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Shannon, C. E. (1948). A mathematical theory of communication. *Belly System Technial Journal*, 27 (3), 379-423.
- Tutar, H. (2003). *Örgütsel iletişim*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Tutar, H. & Yılmaz, M. K. (2002). *Genel iletişim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Varol, M. (1993). *Halkla ilişkiler açısından örgüt sosyolojisine giriş (Etkili yönetsel ilişkilerden saygın örgüt kimliğine)*. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları, No:2.
- Yatkın, A. (2003). *Halkla ilişkiler ve iletişim*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Zillioğlu, M. (1993). *İletişim nedir?*. İstanbul: Cem Yayınevi.

SPORDA LİDERLİK

Bölüm 13

Nurşen ŞAHİN¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü tamamladıktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Liderlik kavramını açıklamak,
2. Liderlik teorilerini açıklamak,
3. Sporda çok boyutlu liderlik modelini açıklamak.

LİDERLİK

Örgütler, belirli amaçları gerçekleştirmek üzere bir araya gelmiş insanların oluşturdukları sosyal topluluklardır. Bu amaçlara ulaşmada örgütlerin faaliyetlerini, ilişkilerini yönlendirmesi, yapılandırması ve kolaylaştırması için kasıtlı bir etkiye ihtiyaç duyulmaktadır. Bu etki de karşımıza liderlik kavramını çıkarmaktadır. Liderlik, sadece yönetim alanının değil spor alanının da dikkat çekici konu başlıkları arasında yer almaktadır. Üzerinde çokça çalışılmış olan liderlik nedir?

Liderlik birçok anlamı taşıyarak; güç, yetki, yönetim, kontrol ve gözetim gibi çeşitli çağrışımlar yapmaktadır (Yukl, 2013).

Liderlik, liderler veya izleyenler arasında var olan bir güç ilişkisi ve örgütsel hedeflere ulaşmak için diğerlerinin davranışlarını etkilemek için gücün kullanılmasını içeren bir süreçtir (Braynion, 2004).

Hem bir süreci (Yukl, 2013) hem de bir özellikler kümesini ifade etmektedir. Süreç olarak liderlik, bir hedefi gerçekleştirmek üzere grup üyelerinin faaliyetlerini yönlendirmek ve koordine etmek için gayret gösterilmeden sahip olunan

¹ Dr., Beden Eğitimi ve Spor Öğretmeni, nurssahin2017@gmail.com

ve başarıyı etkileyen en önemli faktörlerden biri iken (Dupuis, Bloom & Loughead, 2006); antrenörlük açısından da, yüksek performans için hem bireysel hem de takım düzeyinde önemli etkilere sahip gerekli bir grup işlevidir (Anshel, 2003). Bu nedenle, sporcu ve antrenör sporda liderlik modelinin ve çalışmalarının odağında yer almaktadır.

Özetle hem spor örgütlerinin yönetimi hem de spor ortamları bağlamında spor alanında liderlik, artan bir ilgi ile karşılanmakta ve konu ile ilgili çalışmalar yoğun bir şekilde devam etmektedir.

KAYNAKLAR

- Anshel, M. H. (2003). *Sport psychology: From theory to practice* (4th ed.). San Francisco, CA: Benjamin Cummings.
- Bakan, İ. & Büyükbeşe, T. (2010). Liderlik “türleri” ve “güç kaynakları”na ilişkin mevcut-gelecek durum karşılaştırması: Eğitim kurumu yöneticilerinin algılarına dayalı bir alan araştırması. *KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi* 12 (19), 73-84.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1990). Developing transformational leadership: 1992 and beyond. *Journal of European Industrial Training*, 14 (5), 21-27.
- Bass, B. M. & Avolio, B. J. (1993). Transformational leadership and organizational culture. *PAQ, Spring*, 112-121.
- Bass, B. M., Waldman, D. A., Avolio, B. J. & Bebb, M. (1987). Transformational leadership and the falling dominoes effect. *Group & Organization Studies*, 12 (1), 73-87.
- Braynion, P. (2004). Power and leadership. *Journal of Health Organization and Management*, 18 (6), 447-463. DOI 10.1108/14777260410570009
- Chelladurai, P. & Saleh, S. D. (1980). Dimensions of leader behavior in sports: Development of a leadership scale. *Journal of Sport Psychology*, 2 (1), 34-45.
- Crust, L. & Lurance, I. (2006). A review of leadership in sport: Implications for football management. *Athletic Insight, The Online Journal of Sport Psychology*, 8 (4), 28-48.
- Denhardt, J. V. & Campbell, K. B. (2006). The role of democratic values in transformational leadership. *Administration & Society*, 38 (5), 556-572.
- Din, C. & Paskevich, D. (2013). An integrated research model of olympic podium performance. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 8 (2), 431-444.
- Dionne, S. D., Yammarino, F. J., Atwater, L. E. & Spangler, W. D. (2004). Transformational leadership and team performance. *Journal of Organizational Change Management*, 17 (2), 177-193.
- Dupuis, M., Bloom, G. A. & Loughead, T.M. (2006). Team captain's perceptions of athletic leadership. *Journal of Sport Behavior*, 29 (1), 60-78.
- Garland, D. J. & Barry, J. R. (1990). Personality and leader behaviors in collegiate football: A multidimensional approach to performance. *Journal of Research in Personality*, 24, 355-370.

- Gözükara, İ. & Şimşek, Ö. F. (2015). Linking transformational leadership to work engagement and the mediator effect of job autonomy: A study in a Turkish private non-profit university. *Procedia-Social and Behavioral Sciences*, 195, 963-971.
- Griffin, R. W. & Moorhead, G. (2014). *Organizational behavior managing people and organizations* (11th ed.). Canada: Nelson Education Ltd.
- Hatch, M., Koatera, M. & Kozminski, A. K. (2006). The three faces of leadership: Manager, artist, priest. *Organizational Dynamics*, 35 (1), 49-68.
- Helms, M. (2006). *Encyclopedia of management* (5th ed.). ABD: Thomson Gale.
- Høigaard, R., Jones, G. W. & Peters, D. M. (2008). Preferred coach leadership behaviour in elite soccer in relation to success and failure. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 3 (2), 241-250.
- House, R. J. & Terence, R. M. (1975). *Path-goal theory of leadership*. University of Washington: NTIS.
- House, R. J. (1976). A 1976 theory of charismatic leadership. *Southern Illinois University Fourth Biennial Leadership Symposium*, October 26-28, 1976, Carbondale, Illinois.
- Humphrey, A. (2012). Transformational leadership and organizational citizenship behaviors: The role of organizational identification. *The Psychologist-Manager Journal*, 15, 247-268.
- Kent, T. W., Crotts, J. C. & Azziz, A. (2001). Four factors of transformational leadership behavior. *Leadership & Organization Development Journal*, 22 (5), 221-229.
- Kirby, P. C., Paradise, L. V. & King, M. I. (1992). Extraordinary leaders in education: Understanding transformational leadership. *The Journal of Educational Research*, 85 (5), 303-311.
- Koçel, T. (2014). *İşletme yöneticiliği*. İstanbul: Beta Basım Yayın.
- May, C., Els, B. & Viljoen, P. (2014). Preferences and perceptions of generation y sport students towards the leadership behaviour of coaches. *Mediterranean Journal of Social Sciences*, 5 (21), 61-68.
- Ordun, G. (2015). Motivasyon temelleri. (İnci Erdem, Çev. Ed.). *Örgütsel davranış içinde* (203-238). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Ömürgönülşen, M. & Sevim, L. (2005). REDDIN'in üç boyutlu liderlik teorisinin liderlik literatüründeki yerinin irdelenmesi ve ampirik bir araştırma. *Yönetim ve Ekonomi*, 12 (2), 91-103.
- Parks, J. B., Quarterman, J. & Thibault, L. (2007). *Contemporary sport management* (3rd ed.). Champaign, IL: Human Kinetic.
- Riemer, H. A. & Chelladurai, P. (1995). Leadership and satisfaction in athletics. *Journal of Sport & Exercise Psychology*, 17, 276-293.
- Serinkan, C. (2012). Liderlik ve motivasyon ilişkisi. Celalettin Serinkan (Ed.), *Liderlik ve motivasyonda güncel konular* (3. Baskı) içinde (149-177). Ankara: Nobel Yayınları.
- Şahin, N. (2020). Antrenörlükte örgütsel liderlik yaklaşımları. (F. Pervin Bilir & Yeliz Eratlı Şirin, Çev. Ed.). *Sporla liderlik içinde* (195-210). Ankara: Akademisyen Kitabevi.

- Tafvelin, S. (2013). *The transformational leadership process antecedents, mechanisms, and outcomes in the social services* (PhD Thesis). Umeå University, Sweden.
- Tekin, Ö. A., Baş, M. & Gökdemir, A. (2016). Konaklama işletmesi çalışanlarının Douglas McGregor'un X Ve Y teorilerine yönelik tutumları üzerine bir araştırma. *Süleyman Demirel University The Journal of Visionary*, 7 (14), 81-91.
- Winston, B. E. & Patterson, K. (2006). An integrative definition of leadership. *International Journal of Leadership Studies*, 1 (2), 6-66.
- Yalçın, A. (2015). Liderlik. (İnci Erdem, Çev. Ed.). *Örgütsel davranış içinde* (375-416). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Yetim, A., Tolukan, E. & Şahin, M. Y. (2015). Spor tesisi yöneticilerinin dönüşümcü liderlik davranış özelliklerinin incelenmesi. *International Journal of Science Culture and Sport (IntJSCS)*, July (Special Issue 3), 133-147.
- Yukl, G. (2013). *Leadership in organization* (8th ed.). New Jersey: Pearson.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİNİN SPOR BİLİMLERİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ

Bölüm 14

Erkan TİYEKLİ¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Bilişim, bilişim teknolojileri, enformatik kavramlarını açıklamak,
2. Spor bilimlerinde bilişim teknolojilerinin yeri nelerdir, nerede olmalıdır açıklamak,
3. Bilişim Teknolojilerini kullanmanın Spor Bilimlerinde yeri ve önemini açıklamak.

GİRİŞ

“Bilgi ve İletişim teknolojileri” bilgi ve düşüncenin akışını sağlarken kullanılan araç kaynaklar olarak tanımlanmaktadır. Her türlü bilginin transferini sağlayan bu teknolojiler aynı zamanda bilginin oluşturulmasını sağlayan yollardır. Geçmişten günümüze kitaplar ve basılı yayınlar en eski bilgi teknolojileri olarak bilinir (Çavaş, Kışla, & Twinning, 2011). Günümüzde dijital teknolojilerin gelişme hızındaki ivmelenme, hayatımızdaki birçok alana dokunarak bizleri bu değişikliklere adapte olma konusunda zorlamaktadır.

BİLİŞİM TEKNOLOJİLERİ NEDİR?

Veri, anlam çıkarılabilir ham olgulardan bilgiyi üretirken oluşmaktadır. Bu olgular karakterler veya farklı semboller biçiminde olabileceği gibi çeşitli grafik türlerini de kapsamaktadır (Karakaya, 1994). Verilerin bilgi olma sürecinde bir takım dönüştürme sürecinden geçirilir ve kullanıcısı için anlamlı hale getirilmesi durumunda bilgi halini alır.

¹ Öğr. Gör. Dr., Çukurova Üniversitesi, Enformatik Bölümü, erkan@tiyekli.com

planda olduğu düşünüldüğünde temel hareket becerileri ve özelleşmiş hareket becerilerinin yaparak-yaşayarak öğrenme etkinliklerine doğrudan katılabilmek ve sonrasında hemen dönüt alınabilmektedir. Önemli noktalardan biri de öğrenmenin gözlem ve ölçümü doğrudan yapılabilmektedir (Demirhan, 2011).

Bilişim teknolojilerinin spor eğitiminde spor adaylarının eğitiminde, beden eğitimi dersleri şeklinde internette çevrimiçi veya dışı birçok bireysel veya kurumsal eğitim videolarına ulaşmak mümkündür. Bu öğrenme metodları ile bireysel hızınıza göre dersleri takip edebilmekte, uygulamalar ile ilgili dersi veren kişilere ve dersleri takip eden diğer katılımcılara da sorular sorabilmekte ve tartışabilmektesiniz. Ayrıca toplu olarak etkinliklerde ortak bir veri havuzu oluşturulabilmekte ve veriler dersleri veren eğitimciler tarafından hızlıca analiz edilebilmektedir. Bu analizler ile katılımcıların bireysel farklılıklarına göre dersler yeniden düzenlenmekte ve daha etkili yöntemler geliştirilebilmektedir.

KAYNAKLAR

- Armbrust, M. F. (2010). A view of cloud computing. *Communications Of The Acm*, 53 (4), 50-58.
- Atasoy, B.V. (2005). Küreselleşme ve spor. *Uludağ Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, XVIII (1), s:11-22.
- Camkıran, N., Sersan, V., & Yıldız, K. (2021). Spor ortamında teknoloji kullanımına yönelik derleme bir çalışma. *Gazianep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 162-177.
- Çavaş, B., Kışla, T., & Twinning, P. (2011). *Eğitimde bilgi ve iletişim teknolojilerinin kullanımına yönelik bir araştırma: dICTatEd yaklaşımı*. 15.05.2022 tarihinde <http://kn.open.ac.uk/public/getfile.cfm?documentfileid=4551> adresinden ulaşılmıştır.
- Demirhan, G. (2011). *Spor eğitiminde bilişim teknolojilerinin kullanımı*. 20.05.2022 tarihinde <http://www.bilisimdergisi.org>; <http://www.bilisimdergisi.org.tr/s136/pdf/36-39.pdf> adresinden ulaşılmıştır.
- Devecioğlu, S. v. (2011). *Spor teknolojilerinde inovasyon*. Elazığ: International Advanced Technologies Symposium.
- Elmas, H. (2013). Bulut teknolojisinin uygulama sunucularının yönetimi ve performansı üzerindeki etkisi. (Yüksek lisans tezi). Bursa: Uludağ Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Haake, S. J. (2009). The impact of technology on sporting performance in Olympic sports. *Journal of Sports* 10.1080/02640410903062019.
- İçten, T. & Bal, G. (2017). Artırılmış gerçeklik üzerine son gelişmelerin ve uygulamaların incelenmesi. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 111-136
- Karakaya, M. (1994). *Muhasebe bilgi sistemi ve bilgi teknolojisi*. Ankara.

- Özbey, S. (2017). *Olimpizm ve olimpik hareket*. Ankara: Nobel Akademik.
- Tekin, Z.V. (2018). Gelenekselden akıllı üretime spor endüstrisi 4.0. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırma Dergisi*, 7(3), 2103-2117.
- Türk Dil Kurumu (TDK), (2022). 20.01.2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr>, adresinden ulaşılmıştır.
- Türksel, K. B. (1996). *Bilgi teknolojileri ve örgütsel değişim*. Ankara: TODAİ.

SPOR TURİZMİ

Bölüm 15

Oya YILDIRIM¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Spor, turizm, rekreasyon, boş zaman ve spor turizmi gibi temel kavramları açıklamak,
2. Spor ve turizm ilişkisini ve spor turizminin kapsamını açıklamak,
3. Spor turizminin ekonomik, sosyo-kültürel ve fiziksel çevre üzerindeki etkilerini açıklamak,
4. Spor turizmi sınıflandırmasını açıklamak,
5. Öne çıkan spor turizmi çeşitlerini açıklamak.

GİRİŞ

Günümüzde turizm, deniz, güneş ve kuma dayalı geleneksel çekiciliklerinden özel ilgi turizmine doğru bir değişim içerisinde (Ayob & Bong, 2004). Aktif ve deneyimsel seyahatleri içerisinde barındıran özel ilgi turizmi kapsamında özellikle doğada yapılan sportif etkinliklere eğilim artış göstermektedir (Kim & Ritchie, 2012). Şehir yaşamının karmaşık, yoğun ve stresli ortamından uzaklaşarak kendini dinlemek, özüne dönmek ve yenilenmek isteyen bireyler için kırsal alanlara ve doğaya dönüş popüler hale gelmektedir. Bireyler doğayla bütünleşmek, sağlığını olumlu yönde etkilemek, sıkıntıdan ve monotonluktan kurtulmak, stres atmak, rahatlamak, iş verimini arttırmak, arkadaşlarla beraber olmak, yeni beceriler edinmek, yeni bir çevreye girmek ve yalnızlıktan kurtulmak

¹ Doç. Dr., Çukurova Üniversitesi, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Yüksekokulu, Turizm İşletmeciliği Bölümü, oyabayram_33@hotmail.com

edilmesine, yerel ve ulusal etkinliklerden mega spor etkinliklerine, spor faaliyetlerine aktif katılımdan pasif katılıma, futbol ve golfden sörf, safari, doğa yürüyüşü, kampçılık gibi pek çok spor çeşidine ve spor kulüplerinin kamplarına kadar oldukça geniş bir yelpazeyi içermektedir. Aktif olarak spor turizmine katılmak insanlarda yerleşik yaşam tarzı ile ilgili artan endişeyi azaltmakta, sağlıklı yaşamı destekleyerek insanlara zindelik, esenlik ve mutluluk getirmektedir. Ekolojik farkındalığın artması da doğal çevredeki fiziksel aktiviteleri toplum tarafından en çok takdir edilen ve değer verilen aktiviteler olarak öne çıkarmıştır. İnsanların yaşam tarzlarında fiziksel egzersiz ve doğa ile teması bütünleştiren daha sağlıklı uygulamalar arayışı şeklinde değişiklikler gözlemlenmektedir. Dolayısıyla doğa temelli ve aynı anda deneyime dayalı turizm çeşitlerine talep artmaktadır. Ayrıca spor turizmi, turizmin dönemsellik özelliğinden kaynaklanan sorunlara çözüm için alternatif oluşturmakta, mevsimsel turizmi tamamlayıcı bir özellik taşımakta, bu sayede turizmin tüm yıla ve farklı bölgelere yayılarak sürdürülebilirliğine katkı sağlamaktadır. Başka bir ifadeyle spor turizmi, coğrafi ve mevsimsel kısıtlamaların üstesinden gelmeye, ülkenin başka bölgelerinin de turistik bir mekân olarak tanıtımına yardımcı olarak buralarda istihdam yaratılmasına katkı sağlamaktadır. Dünyada sporcu sayısının artması ile de birlikte spor turizmi bir gelişim trendi yakalamıştır. Ancak Türkiye, dünyadaki bu trendi yakalayamamış, futbol ve golf gibi sadece birkaç spor turizmi çeşidinde ve belirli bölgelerle kısıtlı bir gelişme gösterebilmiştir. Özellikle rekreatif sportif faaliyetler açısından önemli bir potansiyel taşıyan Türkiye, son yıllarda kayak, sörf, rafting, yamaç paraşütü gibi spor turizmi çeşitlerinde bazı ilerlemeler kaydetmiş ve dünyada tanınan destinasyonlar yaratmayı başarmıştır. Ancak bunlar zorlu rekabet koşullarında rakiplerle mücadele edebilmek için yeterli düzeyde değildir. Bunun için mevcut kaynakların çok iyi analiz edilerek, sorunların ve eksikliklerin tespit edilmesi ve bunların giderilmesine yönelik günün gelişmeleri ile uyumlu ve gerçekçi, uzun ve orta vadeli planlar oluşturularak uygulamaya konulması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Acar, Y. (2019). Dünya Kupası organizasyonlarının yatırımlar ve turizm sektörü açısından değerlendirilmesi: 2018 FIFA Dünya Kupası örneği. *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 7 (2), 1219-1235. Doi: 10.21325/jotags.2019.417
- Alexandris, K., Kouthouris, C., Funk, D. & Giovani, C. (2009) Segmenting winter sport tourists by motivation: The case of recreational skiers. *Journal of Hospitality Marketing & Management*, 18 (5), 480-499. Doi: 10.1080/19368620902950048

- Ardahan, F. & Yerlisu Lapa, T. (2011). Açık alan rekreasyonu: Bisiklet kullanıcıları ve yürüyüşçülerin doğa sporu yapma nedenleri ve elde ettikleri faydalar. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 8 (1), 1327-1341.
- Argan, M. (2004). Spor ve turizm pazarlamasının kesişim noktası olarak spor turizmine kuramsal bir bakış. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 15 (2), 158-168.
- Atasoy, E. (2020). Bohol Denizi'nin gizemli incisi: Panglao Adası. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 22 (2), 697-716. Doi: 10.26468/trakyasobed.765678
- Ayazlar, R. (2015). *Akış deneyiminin yamaç paraşütü deneyim doyumu ve yaşam doyumu etkilere* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın.
- Ayop N. & Bong N. N. (2004). Sport tourism and its potential in Sarawak. (30/09/2022 tarihinde https://www.academia.edu/27515067/Sport_Tourism_and_Its_Potential_in_Sarawak adresinden ulaşılmıştır).
- Balcı, V. (2015). Spor turizmi. Abdulrezak Altun (Ed.), *Turizm ve tanıtım içinde* (s.1-30). Erzurum: Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesi.
- Birleşmiş Millet Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) (1994). *Recommendation on tourism statistics*, New York. (15/09/2022 tarihinde http://unstats.un.org/unsd/newsletter/unsd_workshops/tourism/st_esa_stat_ser_M_83.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Birleşmiş Millet Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) (2016). *Technical note (international conference on tourism and sports da nang Vietnam 24th September 2016)*. (10/08/2022 tarihinde <http://asiapacific.unwto.org/event/unwto-international-conference-tourism-and-sports> adresinden ulaşılmıştır).
- Birleşmiş Millet Dünya Turizm Örgütü (UNWTO) (2022). *Tourism definitions*. (19/08/2022 tarihinde <https://www.e-unwto.org/doi/epdf/10.18111/9789284420858> adresinden ulaşılmıştır).
- Bozkurt, A. (2021). Türkiye'de aletli dalış konusunda son 20 yılda yazılan makalelerin alan yazın taraması. *OPUS Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 18 (44), 8280-8297.
- Buckley, R. (2002). Surf tourism and sustainable development in Indo-Pacific Islands. I. The industry and the Islands. *Journal of Sustainable Tourism*, 10 (5), 405-424. Doi:10.1080/09669580208667176
- Butler, R. W. (2019). Contributions of tourism to destination sustainability: Golf tourism in St Andrews, Scotland. *Tourism Review*, 74, 235-245.
- Cernaianu, S., & Sobry, C. (2021). The development of ski areas in Romania. What environmental, political, and economic logic? *Sustainability*, 13, 274. <https://doi.org/10.3390/su13010274>
- Cheng-Yu Hsu, B., Wu, Y. F., Chen, H. W. & Cheung, M. L. (2020). How sport tourism event image fit enhances residents' perceptions of place image and their quality of life. *Sustainability*, 12, 8227. doi:10.3390/su12198227
- Cornelissen, S. & Maennig, W. (2010). On the political economy of 'feel-good' effects at sport mega-events: Experiences from FIFA Germany 2006 and prospects for South Africa 2010. *Alternation* 17 (2), 96-120.

- Darabi, M., Keshtidar, M., Alizaei-Yousef-Abadi, O., Heydari, R. & Nazari-Torshizi, A. (2020). Scenario planning of the future of sports tourism industry in Mashhad. *Annals of Applied Sport Science*, 8 (4), 1-13.
- Daries, N., Cristobal-Fransi, E. & Ferrer-Rosell, B. (2021). Implementation of website marketing strategies in sports tourism: analysis of the online presence and e-commerce of golf courses. *Journal Theoretical Applied Electronic Commerce Research*, 16, 542-561. doi:10.3390/jtaer16030033
- Demir, Ş. Ş. & Demir, M. (2013). Futbol ve turizm: futbol takımlarının kamp yeri seçiminin alternatif turizm kapsamında değerlendirilmesi. *Ekev Akademi Dergisi*, 17 (56), 361-374.
- Dere, K. G. (2010). *İzmir ili Alaçatı beldesinde sörf sporu örneğinde, spor ve spor yerleri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Ege Üniversitesi, İzmir.
- Dünyanın en güzel yürüyüş yolları*. (23/08/2022 tarihinde <https://julesverne.com.tr/seyahat-blog/dunyanin-en-guzel-yuruyus-yollari/> adresinden ulaşılmıştır).
- Falk, M. (2010). A dynamic panel data analysis of snow depth and winter tourism. *Tourism Management* 31, 912-924.
- Figueiredo, A. A., Błach, W., Bujak, Z., Maroteaux, R. J. & Cynarski, W. J. (2020). Martial arts tourism of the “Europe-Far East” direction, in the opinion of grand masters, *Sustainability*, 12, 8857. doi:10.3390/su12218857
- Gauler, R., Moulin, P., Koch, H. G., Wick, L., Sauter, B., Michel, D. & Knecht, H. (2006). Paragliding accidents with spinal cord injury: 10 years’ experience at a single institution. *SPINE* 31 (10), 1125-1130. Lippincott Williams & Wilkins, Inc.
- Gibson, H. J. (1998). Active sport tourism: who participates?, *Leisure Studies* 17, 155-170.
- Gibson, H. J., Willming, C. & Holdnak, A. (2002). “We’re Gators.... not just Gator Fans”: serious Leisure & University of Florida football. *Journal of Leisure Research*, 34 (4), 397-426.
- Graydon, D. & Hanson, K. (2005). *Dağcılık-zirvelerin özgürlüğü*. İstanbul: Homer Kitabevi.
- Grössing, S. (1991). Beden spor hareket. 1. *Eğitim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Sempozyumu*, 19-21 Aralık 1991, İzmir, (s. 47-54).
- Hazar, A. (2007). *Spor ve turizm*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Herbold, V., Thees, H. & Philipp, J. (2020). The host community and its role in sports tourism-exploring an emerging research field. *Sustainability*, 12, 10488.
- Hinch, D. T. & Higham, J. E. S. (2001). Sport tourism: a framework for research, *International Journal of Tourism Research*, 3 (1), 45-58.
- Hudson, S. & Cross, P. (2004). Winter sports destinations: the evolving sport, tourism, and leisure functions of the modern stadium. J. Higham (Ed.), *Sport Tourism Destinations* içinde (s. 188-205). Amsterdam: Elsevier.
- Hudson, S. & Hudson, L. (2014). *Golf tourism*. Woodeaton, Oxford: Goodfellow Publishing.
- İçöz, O. (2008). *Spor turizmi pazarlaması ve futbol takımlarının hazırlık dönemi kamp yeri tercihlerini belirleyen etkenler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi, İzmir.

- Jamal, S. A., Aminudin, N. & Kausar, R. (2019). Family adventure tourism motives and decision-making: a case of whitewater rafting. *Journal of Outdoor Recreation and Tourism* 25, 10-15.
- Kahraman, N., ve Türkay, O. (2004). *Turizm ve Çevre*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kaplanidou, K. & Vogt, C. (2007) The interrelationship between sport event and destination image and sport tourists' behaviours, *Journal of Sport & Tourism*, 12 (3-4), 183-206. Doi: 10.1080/14775080701736932
- Kasap, A. A. ve Faiz, G. (2008). *Bir endüstri olarak golf*. Ankara: Sim Matbaacılık Ltd. Şti. Türkiye Golf Federasyonu.
- Kılıçarslan, M. (2020). *Hiking ve trekking ne demek?* (23/08/2022 tarihinde <https://Turkeyoutdoor.Org/2020/12/12/Hiking-Ve-Trekking-Ne-Demek/> adresinden ulaşılmıştır).
- Kılıçman, İ. (2020). *Rekreasyon farkındalığı ve sosyal medya bağımlılığının yaşam doyumu üzerine etkilerinin incelenmesi: üniversite öğrencileri üzerine bir araştırma* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi, Karaman.
- Kim, J. H., & Ritchie, B. W. (2012). Motivation-based typology: an empirical study of golf tourists. *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 36 (2), 251-280. Doi: 10.1177/109634801038866136
- Kim, S., Kim, J. H. & Ritchie, B. W. (2008). Segmenting overseas golf tourists by the concept of specialization. *Journal of Travel & Tourism Marketing*, 25, 199-217.
- Koçak, F. & Balci, V. (2010). Doğada yapılan sportif etkinliklerde çevresel sürdürülebilirlik. *Ankara Üniversitesi Çevre Bilimleri Dergisi*, 2 (2), 213-222.
- Kozak, N., Akoğlu Kozak, M. & Kozak, M. (2015). *Genel turizm ilkeler-kavramlar*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Köfteoğlu, K. (2009). *Spor turizmi saha genişletiyor*. (25/08/2022 tarihinde <https://t24.com.tr/haber/spor-turizmi-saha-genisletiyor,44860> adresinden ulaşılmıştır).
- Kurtzman, J. & Zauhar, J. (2003). A wave in time-the sports tourism phenomena. *Journal of Sport & Tourism*, 8 (1), 35-47.
- Kurtzman, J. (2000) Sport and tourism relationship: a unique reality. *The Sports Generated Tourism Symposium*, 5-7 October 2000, Canberra, Australia,.
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) (2022a). *Rafting*. (19/08/2022 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10060/rafting.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) (2022b). *Dağcılık*. (16/08/2022 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-9892/dagcilik.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) (2022c). *Kış sporları turizmi temalı KTKGB'ler*. (16/08/2022 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10176/kis-sporlari-turizmi-temali-ktkgb39ler.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Kültür ve Turizm Bakanlığı (KTB) (2022d). *Golf turizmi*. (12/08/2022 tarihinde <https://yigm.ktb.gov.tr/TR-10161/golf-turizmi.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Mach, L. & Ponting, J. (2018) Governmentality and surf tourism destination governance. *Journal of Sustainable Tourism*, 26 (11), 1845-1862. Doi:10.1080/09669582.2018.1513008

- Martin, S. A. & Assenov, I. (2012) The genesis of a new body of sport tourism literature: a systematic review of surf tourism research (1997-2011). *Journal of Sport & Tourism*, 17 (4), 257-287. Doi: 10.1080/14775085.2013.766528
- Merchant, S. (2011). Negotiating underwater space: the sensorium, the body and the practice of scuba-diving. *Tourist Studies*, 11 (3) 215-234.
- Mieczkowski, Z. (1990). *World trends in tourism and recreation*. New York: Peter Lang Publishing.
- Nurlaila, S. S., Susanto, E. & Afgani, K. F. (2021). The identification of potential rafting tourism products in Citepok Village, Sumedang Regency, West Java Province. *Journal of Tourism Sustainability*, 1 (1), 32-42. Doi: <https://doi.org/10.35313/jtos.v1i1.3>
- Nyaupane, G. P., Lew, A. A. & Tatsugawa, K. (2014). Perceptions of trekking tourism and social and environmental change in Nepal's Himalayas. *Tourism Geographies*, 16 (3), 415-437, Doi: 10.1080/14616688.2014.942233
- Oral, S. (2005). *Otel işletmeciliği ve verimlilik analizleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Owen, J. G. (2005). Estimating the cost and benefit of hosting Olympic Games. *The Industrial Geographer*, 1 (3), 1-18.
- Özbay, G. (2018). Alternatif turizm politikaları içerisinde kış turizmi: Türkiye'ye yönelik swot analizi. *The Journal of International Lingual, Social and Educational Sciences*, 4 (2), 203-213.
- Özbek, M. (2014). Turizm amaçlı su altı ve su üstü sportif faaliyetler: Bugünü geleceği. *Dokuz Eylül Üniversitesi, Denizcilik Fakültesi Dergisi*, 6 (2), 27-48.
- Peric, M. (2010). Sports tourism and system of experiences. *Tourism and Hospitality Management*, 16 (2), 197-206.
- Pirselimoğlu Batman, Z. & Demirel, Ö. (2015). Altındere Vadisi Meryemana Deresi güzergâhında doğa temelli turizm etkinliği: Yamaç paraşütü. *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 5 (11), 13-26.
- Pomfret, G. (2006). Mountaineering adventure tourists: a conceptual framework for research. *Tourism Management*, 113-123.
- Preuss, H. (2004). *The economics of staging the Olympics*. Northampton: Edward Elgar.
- Rahmalaroğlu, S. Y. (2019). *Dünyada ve Türkiye'de golf turizmi: Antalya destinasyonu örneği* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Reuter, C. & Pechlaner, H. (2012). Sustainable trekking tourism development with a focus on product quality assessment -Two cases from the Indian Himalayas. *Journal of Tourism An International Research Journal on Travel and Tourism*, 13 (2), 1-21.
- Ritchie, B. & Adair, D. (2002). The growing recognition of sport tourism. *Current Issues in Tourism*, 5 (1), 1-6.
- Rojo-Ramos, J., Martín-Carmona, R., Galán-Arroyo, C., Manzano-Redondo, F., García-Gordillo, M. A. & Adsuar, J. C. (2020). Trekking tourism in Spain: Analysis of the sociodemographic profile of trekking tourists for the design of sustainable tourism services. *Sustainability*, 12, 9113. doi:10.3390/su12219113
- Rose, A. K. & Spiegel, M. M. (2010). *The Olympic effect*. (20/08/2022 tarihinde <https://faculty.haas.berkeley.edu/arose/OlympR2long.pdf> adresinden ulaşılmıştır).

- Rose, A. K. & Spiegel, M. M. (2011). *Do mega sporting events promote international trade?* (20/08/2022 tarihinde <http://faculty.haas.berkeley.edu/arose/sais.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Ross, S. D. (2001). Developing sport tourism. An e-guide for destination marketers and sports events planners. *National Laboratory for Tourism and e-Commerce*, 1-28. (16/08/2022 tarihinde <https://www.readkong.com/page/developing-sports-tourism-8133132> adresinden ulaşılmıştır).
- Saçlı, Ç. & Kahraman, C. Ö. (2019). Açık alan rekreasyonu olarak yamaç paraşütü etkinliğine katılanların motivasyonları ve etkinlik memnuniyetlerinin belirlenmesi: Arsuzfest örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21 (4), 1249-1269.
- Shackley, M. (1998) Stingray City-Managing the impact of underwater tourism in the Cayman Islands. *Journal of Sustainable Tourism*, 6 (4), 328-338. Doi:10.1080/09669589808667320
- Suprayogi, S., Mutaqin, B. W., Widyaningsih, Y., Jayanto, G. D., Umarella, M. R. & Marfai, M. A. (2020). Preliminary river morphometry analysis for rafting tourism in the Saba River, Bali Island, Indonesia. *International Journal of Sustainable Development and Planning*, 15 (5), 631-638.
- Top, B. M., Yolak, U. & Thomas, L. (2013). *Foça özel çevre koruma bölgesi sportif dalış turizmi fizibilite çalışması*. Türkiye'nin Deniz ve Kıyı Koruma Alanları Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi. Teknik Rapor Serisi 17: 66 s, Ankara: Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Tabiat Varlıklarını Koruma Genel Müdürlüğü.
- Turco, J., Riley, R. & Swart, K. (1996). Sport tourism introduction. *Journal of Sport Tourism*, 3 (3), March 15.
- Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük (TDK) (2022). *Rekreasyon*. (17/08/2022 tarihinde <https://sozluk.gov.tr/> adresinden ulaşılmıştır).
- Türk Hava Kurumu (THK) (2022). *Yamaç paraşütü*. (17/08/2022 tarihinde <https://www.thk.org.tr/yamacparasutu> adresinden ulaşılmıştır).
- Türk Karasularında Sportif Amaçlarla Yapılacak Aletli Dalışlara İlişkin Yönetmelik (1990). (17/08/2022 tarihinde <https://www.mevzuat.gov.tr/File/GeneratePdf?mevzuatNo=5379&mevzuatTur=KurumVeKurulusYonetmeligi&mevzuatTertip=5> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye Seyahat Acentaları Birliği (TÜRSAB) (2014). *TÜRSAB spor turizmi raporu 2014*. (10/08/2022 tarihinde https://www.tursab.org.tr/e-dergi?pdf=apps/OldFiles//dosya/12195/tursab-spor-turizmi-raporu_12195_5670173.pdf adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye Spor Turizmi Çalıştayı (2019). *Bilgi notları*. T. C. Gençlik ve Spor Bakanlığı (08/08/2022 tarihinde <https://turkiyesporturizmicalistayi.gsb.gov.tr/Sayfalar/3500/3489/i-classfas-fa-question-circle-i-bilgi-notlari.aspx> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye Turizm Stratejisi (2023). *Eylem Planı 2007-2023*. T. C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, ANKARA, 2007. (20/07/2022 tarihinde <https://www.ktb.gov.tr/Eklenti/906,ttstratejisi2023pdf.pdf?0> adresinden ulaşılmıştır).

- Türkiye Turizm Yatırımcıları Derneği (TTYD). (2012). *Golf turizmi raporu*. (12/08/2022 tarihinde <https://ttyd.org.tr/ttyd-raporlari/> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye Yelken Federasyonu (TYF) (2022). *Yarışlar*. (19/08/2022 tarihinde <https://www.tyf.org.tr/sayfalar/ulkemizde-duzenlenen-uluslararası-yarışlar> adresinden ulaşılmıştır).
- Türkiye'nin paha biçilemez yürüyüş rotaları*. (23/08/2022 tarihinde <https://julesverne.com.tr/seyahat-blog/turkiyenin-paha-bicilemez-yuruyus-rotalari/> adresinden ulaşılmıştır).
- Uğurlu, A. (2005). *Rekreasyonel amaçlı doğa sporlarının turizmde kullanılması Antalya Köprülü Kanyon rafting uygulaması* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Akdeniz Üniversitesi, Antalya.
- Vanat, L. (2021). *2021 International report on snow & mountain tourism, overview of the key industry figures for ski resorts*. (16/08/2022 tarihinde <https://www.vanat.ch/RM-world-report-2021.pdf> adresinden ulaşılmıştır).
- Veraros, N., Kasimati, E. & Dawson, P. (2004). The 2004 Olympic Games announcement and its effect on the Athens and Milan stock exchanges. *Applied Economics Letters*, 11, 749-753.
- Weed, M. & Bull, C. (1999). Niche markets and small island tourism: The development of sport tourism in Malta. *Managig Leisure*, 4 (3), 142-155.
- Weed, M. (1997). Influences on sport tourism relations in Britain: The effects of government policy. *Tourism Recreation Research*, 22 (2), 5.
- Yaşar, O. (2011). Saros Körfezi kıyılarında su altı dalış turizmi. *Zeitschrift für die Welt der Türken Journal of World of Turks*, 3 (1), 33-55.
- Yetim A. (2010). *Sosyoloji ve spor*. Ankara: Berikan Yayınevi.
- Yıldırım O. (2014). Mersin ilinin su altı dalış turizmi açısından değerlendirilmesi. 3. *Doğu Akdeniz Turizm Sempozyumu*, 18 Nisan 2014, Mersin, Türkiye, (ss. 14-27).
- Yılmaz, M. K. & Yeşilyurt, F. (2020). *Sportif havacılık Türkiye'deki sportif havacılık faaliyetleri üzerine stratejik bir değerlendirme, temel sorun alanları & çözüm önerileri*. Ankara: İksad Yayınevi.

Bu alanlardan biri de şüphesiz spor dünyası ve endüstriyel spor olmuştur. Dünya çapında toplumların kültürlerinin önemli bir parçası olarak varlığını sürdüren spor da kendisine yeni bir iletişim alanı bulmuştur. Geleneksel medya araçlarının vazgeçilmez aktörlerinin başında gelen ve kitlelere hitap eden spor, artık dijital medyanın da aktörleri arasında yerini almıştır. Geleneksel medya aracılığıyla ücretli ya da ücretsiz şekilde kitlelere ulaşan spor artık dijital medya araçlarıyla da insanlara güçlü bir şekilde ulaşmaya başlamıştır. Spor kuruluşları, kulüpler ve sporcular artık sosyal medyada taraftarlarına ulaşmaya başlamışlardır. Sosyal medyanın karşılıklı iletişime olanak sağlayan niteliği onu daha güçlü ve vazgeçilmez hale getirmiştir. Bu nedenlerle sporla ilgili her kurum ve kuruluş sosyal medya ile ilgili politikalar geliştirmektedir. Bu çabalar doğal olarak spor yönetimi anlayışını medya ilişkileri ve stratejileri açısından tüm dünyada değiştirmiştir.

KAYNAKLAR

- Alemdar, K. (1996). *İletişim ve Tarih*. Ankara: İmge.
- Aslan, M. G. (2003). Yeni Medyanın Ne'liği ve Yöntem. *Yeni Medya Çalışmaları I. Ulusal Kongresi Bildirileri*, (pp.102-110).
- Atabeyoğlu, C. (1991). *Türkiye'de Spor Yazarlığı'nın 100. Yılı: 1891-1991*, İstanbul: Türkiye Spor Yazarları Derneği Yayını.
- Atalay, A. (2004). *Spor, Medya ve Serbest Zaman*, İstanbul: Beta.
- Aziz, A. (1981). *Radio ve Televizyona Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları.
- Aziz, A. (2007). *Radio Yayıncılığı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım
- Bağçeci, Y. (2007). İsyandan İtaate; Kavalalı Mehmet Ali Paşa Babıâli İlişkileri (1841-1849), *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, (7) 32, 220.
- Berger, A. A. (1993). *Kitle İletişiminde Çözümleme Yöntemleri*, (Nazmi Ulutak ve Aslı Tunç, Çev. Ed.), Eskişehir: T. C. Anadolu Üniversitesi, Eskişehir: Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayını.
- Boyle, R. (2006) *Sports Journalism: Context and Issues*, London: Sage.
- Boyle, R. and Haynes, R. (2012) Sport, the media and strategic communications management, in L. Trenberth and D. Hassan (Eds) *Managing Sport Business: An Introduction*. London: Routledge. 318-337.
- Covil, E. C. (2005). *Radio and its Impact on the Sports World*. (10.06.2022 tarihinde <http://www.americansportscastersonline.com/radiohistory.html> adresinden ulaşılmıştır).
- Çetin, C. (1999). *"Sporun Yaygınlaşması ve Değişimi Sürecinde Televizyonun Rolü* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Erdoğan İ ve Alemdar K. (2005). *Öteki Kuram: Kitle İletişim Kuram ve Araştırmalarının Tarihsel ve Eleştirel bir Değerlendirmesi*. Ankara: Erk Yayınları
- Güven, H. (2006). *Radio Program Yapımı ve Radio Yayıncılığı*. Ankara: İmaj Yayınevi.
- Hiçyılmaz, E. (1985). “Türkiye’de Spor Gazeteciliği ve Haberciliğinin Tarihi”, *Spor Basını ve Basında Spor*, İstanbul: Hürriyet Vakfı Eğitim Yayınları.
- Isaacs, V., and Kirkpatrick, R. (2003). *Two Hundred Years of Sydney Newspapers: A Short History*. North Richmond, New South Wales: Rural Press Ltd.
- İnuğur, N. (1992). *Türk Basın Tarihi*. İstanbul: Türkiye Gazeteciler Cemiyeti Yayını.
- Jeanneney, J. N. (2006). *Başlangıcından Günümüze Medya Tarihi* (Esra Atuk, Çev. Ed.). İstanbul: YKY.
- Kabacalı, A. (2000). *Başlangıcından Günümüze Türkiye’de Matbaa Basın ve Yayın*. İstanbul: Literatür.
- Kahraman, A. (1995). *Osmanlı Devleti’nde Spor*. Ankara: Kültür Bakanlığı Yayınları.
- Kalender, A. (2005). *Siyasal iletişim, Seçmenler ve İktisadi Stratejileri*. Konya: Çizgi Kitabevi.
- Kaya, A. Y. (1996). *Dünyada ve Türkiye’de Basının Gelişimi İle Türk Basınında Sporun Haber Öğeleri Açısından İncelenmesi: Kavram ve Kapsam Açısından Uygulamalı Bir Çalışma* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- Kıvanç, H. (2002). *Kupaların Kupası Dünya Kupası, 1930’dan 2002’ye*, İstanbul: İş Bankası Kültür.
- Kuyucu, M. (2020). Türkiye’de Spor Medyası: Gençler Sporunu Hangi Mecralardan Takip Ediyor? Spor Gazeteleri Örneğinde Milenyum Gençlerinin Spor Medyasına Yönelik Algıları Üzerine Bir Araştırma. *Ankara 2. Uluslararası Bilimsel Araştırmalar Kongresi*, 6-8 Mart 2020, Ankara, Türkiye, (pp. 596-618).
- Nichols, W. vd. (2002). *Media Relations in Sport*. Sport Management Library. Morgantown: Fitness Information Technology Inc.
- Oskay Ü. (1993) *Kitle İletişiminin Kültürel İşlevleri*. İstanbul: Der.
- Özkök, E. (1985). *İletişim Kuramları Açısından Kitlelerin Çözülüşü*. Ankara: Tan Yayınları
- Özsoy, S. (2007). *Kamuoyunun Spor Medyasından Beklentilerinin Nitel ve Nicel Yönden Değerlendirilmesi* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Bolu.
- Özsoy, S. (2011). Spor Basınının Tarihi ve Türkiye’de 1950’den Günümüze Yaşanan Değişim. *Marmara İletişim Dergisi* (18).
- Özsoy, S. (2014). Futbolun Sözel Hali: Televizyon Programları. *Global Media Journal:TR Edition*, 5(9).
- Öztürk, S. (2010) *En Eski ve En Yeni İletişim Medyası, Praksis*, Ankara: Dipnot Yayınları.
- Perin, M. (1985). *Türkiye’de Spor Gazeteciliğinin ve Haberciliğinin Tarihi*. İstanbul: Hürriyet Vakfı Yayını.
- Sage, G. (2002). “*Global Sport and Global Mass Media*” *Sociology of Sport and Physical Education: An Introductory Reader* (Editor: Antony Laker). London: RoutledgeFalmer.
- San, H. (1991). *Spor ve Basın, Spor Ahlakı ve Felsefesine Yeni Yaklaşımlar Sempozyumu*, İstanbul.

- Sayımer İ. (2008). *Sanal Ortamda Halkla İlişkiler*, Beta Yayınları, İstanbul.
- Scott, D. M. (2010). *The New Rules of Marketing and PR*, John Wiley and Sons, New Jersey.
- Şapolyo, E. B. (1969). *Türk Gazetecilik Tarihi ve Her Yönüyle Basın*, Ankara: Güven.
- Settele C, (2002). *Das runde Leder zappelt im Netz. Die Fussball-WM bietet dem Internet eine ideale Arena*. Neue Zürcher Zeitung
- Thompson J.B. (2008). *Medya ve Modernite*. (Serdar Öztürk, Çev. Ed.). İstanbul: Kırmızı.
- Thompson, J.B. (1995). *The Media and Modernity: a Social Theory of The Media*, Cambridge: Polity Press.
- Tokgöz, O. (2006) *Temel Gazetecilik*. Ankara: İmge Kitabevi Yayınları.
- Topuz, H. (1973). *100 Soruda Türk Basın Tarihi*, İstanbul: Gerçek.
- Toruk, İ. (2008). *Gutenberg’den Dijital Çağa Gazetecilik –Türkiye’de Haber Siteleri*. İstanbul: Literatürk
- Turhan, S. (1990). *1990-1991 Yılı Gazeteciliğe Giriş Dersi* (Yayınlanmamış Ders Notları). Anadolu Üniversitesi, Eskişehir.
- TSYD (2021). *Türkiye Spor Yazarları Derneği Tarihçe*, (24.12.2021 tarihinde <http://www.tsyd.org/tarihce.asp> adresinden ulaşılmıştır.)
- Uzun, R. (2021). *Türkiye’de Spor Basını 1980-2000* (Yayınlanmamış Doktora Tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Voigt, D. (1998). *Spor Sosyolojisi* (Ayşe Atalay, Çev. Ed.). İstanbul: Alkım.
- Webster, J. G. (1986). “Audience Behavior in the New Media Environment”, *Journal of Communication*, 36(3), 77-91.
- Yağmurlu A. (2011). Kamu Yönetiminde Halkla İlişkiler ve Sosyal Medya, *Selçuk İletişim Dergisi*, 7 (1), 5-15.
- Yumlu, K. (1994). *Kitle İletişim Kuram ve Araştırmaları*. İzmir: Nam Basım.
- Yüksel, A. H. (2007). “İletişim Kavram ve Tanımı” *Genel İletişim*, (Ed.: U. Demiray), (2.Baskı Tıpkı basım). Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Yüksel, E. (2007). Kamuoyu Oluşturma ve Gündem Belirleme Kavramları Nerede Keşişmekte, Nerede Ayrılmaktadır? *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(1), 571-586.

SPOR HUKUKU

Bölüm 17

Fahri ERYILMAZ¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Spor, hukuk ve spor hukuku gibi temel kavramları açıklamak
2. Spor hukukuna dair yaklaşımları açıklamak
3. Spor hukuku içerisindeki kurumları ve işlevlerini açıklamak.

SPOR VE HUKUK KAVRAMLARI VE ARALARINDAKİ İLİŞKİ

Multidisipliner bir bilim dalı olan sporun, tıptan sosyolojiye, ekonomiden kimyaya kadar birçok bilim dalı ile olduğu gibi, aklın bir ürünü olarak üretilen yazılı ve yazısız normları içeren hukuk (Aral, 1985) ile de bağlantısı bulunmaktadır. Bu bağlantıyı açıklamak için öncelikle spor ve hukukun ne olduğuna değinmek yerinde olacaktır. Hem spor hem de hukuk, farklı şekillerde çok sayıda tanıma sahip iki kavram olsa da kendi sahip oldukları bazı temel özellikler üzerinden açıklandığında daha kolay anlaşılacaktır.

Sporu tanımlarken sporu icra edenler, sporun icrasına katılanlar ve spor icrasını takip edenler olarak üç grubun varlığından yola çıkılabilir. Spor icra edenler ki bunlar amatör veya profesyonel olabilirler, gösterecekleri performansın öncesinde fiziksel, zihinsel, teknik ve taktik kapasitelerini arttıracak bir çaba göstererek olabilecekleri en üst seviyeye çıkmaya çalışırlar. Performans sırasında kapasitelerini, rakipleri karşısında (takım, kişi, süre, doğa vb. olabilir), oyun kuralları çerçevesinde test ederler; performans sonrasında da performansları önce-

¹ Bil. Uzm., Çukurova Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, fahri.eryilmaz@hotmail.com

- Küçükgüngör, E. (2010). Ulusal ve uluslararası spor federasyonlarının hukuki yapıları. *Ankara Barosu I. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı* içinde (s. 195-202).
- Lenard, M. (2010). The future of sports dispute resolution. *Pepperdine Dispute Resolution Law Journal* 10 (1), 173-182.
- McLaren, R.H. (2010). Twenty-five years of the court of arbitration for sport: a look in the rear-view mirror. *Marquette Sports Law Review*, 20 (2), 305-333.
- Mengütaş, S. (2009). Sporda yargı yapılanması ve işleyişi. Kısmet Erkiner, (Ed). *Sporda Özerklik* içinde (s.220-226). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları
- Nafziger, J.A. (2011). International sports law. In: Nafziger JA, Ross SF. (Eds.) *Handbook on international sports law* (pp.3-32). Cheltenham:Edward Elgar Publishing.
- Özdemir Kocasakal, H. (2009). Spor yargısı ve özerklik. Kısmet Erkiner, (Ed.). *Sporda özerklik* içinde (s.188-219). İstanbul: İstanbul Barosu Yayınları
- Savaşer, Y. (2010). Yarışma hakemlerinin kararlarının hukuki niteliği. *I. Uluslararası Spor Hukuku Kurultayı* içinde (s. 320-325), Ankara: Ankara Barosu Yayınları.
- Siekman, R. (2012). The specificity of sport: sporting exceptions in EU Law. *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*. 49 (4), 697-725.
- Spor Tahkim Mahkemesi (1999). Arbitration CAS 98/200 AEK Athens and SK Slavia Prague / Union of European Football Associations (UEFA), award of 20 August 1999. (29.11.2021 tarihinde <https://jurisprudence.tas-cas.org/Shared%20Documents/200.pdf> adresinden ulaşılmıştır.)
- Teubner, G. (1997). *Global law without a state*. Aldershot: Dartmouth.
- The International Football Association Board. (2019). *Oyun Kuralları 2019/20*.
- Üçışık, H. F. (2017). *Spor hukuku*. İstanbul: Ötüken Yayınları
- Valero, A. (2014). In search of a working notion of lex sportiva. *The International Sports Law Journal* 14 (1-2), 3-11.
- Vamplew, W. (2007). Playing with the rules: Influences on the development of regulation in sport, *The International Journal of the History of Sport*, 24 (7), 843-871.
- Wax, A. (2012). Public International Sports Law: A “Forgotten” Discipline? In: Siekman RCR, Soek J, (Eds.). *Lex sportiva : what is sports law?* (pp. 287-298), New York: Springer.
- Wolf, K.D. (2014) The non-existence of private self-regulation in the transnational sphere and its implications for the responsibility to procure legitimacy: The case of the lex sportiva. *Global Constitutionalism*, 3 (3), 275–309
- Yaşar M. (2021). Kamuoyu duyurusu. (29/11/2021 tarihinde <https://sporvehukuk.net/2021/05/18/kamuoyu-duyurusu/adresinden-ulasilmistir>.)

SPORDA TOPLUMSAL CİNSİYET BAĞLAMINDA ÖTEKİLEŞTİRMEYE MEYDAN OKUYAN KADINLAR

Bölüm 18

Vedia GÜLÜM YURDADÖN¹

BÖLÜM HEDEFLERİ

Bu bölümü okuduktan sonra şunları yapabilmelisiniz:

1. Cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramlarını açıklamak,
2. Toplumsal bir kavram olarak sporu açıklamak,
3. Toplumsal cinsiyet ve spor ilişkisini açıklamak,
4. Sporda toplumsal cinsiyet bağlamında ötekileştirmeye meydan okuyan kadınları farkında olmak.

GİRİŞ

Doğum ile beraber bireyin biyolojik özelliklerine bağlı olarak kadın veya erkek olarak cinsiyeti belirlenmektedir. Günümüzde hâlâ en sorunlu kavramlarının başında cinsiyet ve toplumsal cinsiyet kavramları gelmektedir. Doğuştan gelen cinsiyet, kadın ve erkek olarak kişinin biyolojik yönünü; biyolojik cinsiyete toplum ve kültürün yüklediği anlam ise toplumsal cinsiyeti ifade etmektedir. (Dökmen, 2006) Toplumun ve kültürün belirlediği toplumsal cinsiyet rollerine etkisi ile eski Türkler'deki hatunlar dönemi ya da amazon kadınları gibi anaerkil toplumlar karsımıza çıksa da tarihten günümüze toplumlar yoğun bir şekilde eril, ataerkil toplumsal cinsiyet rolleri ile şekillendirilmiştir. Bu durum ötekileştirilen kısıtlanan ikinci sınıf insan muamelesi gören hakkında hükümler verilen bir karşı cins yaratılmasına neden olmuştur. Sosyal bir olgu olan spor alanında

¹ Bil. Uzm., Iğdır Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Beden Eğitimi ve Spor ABD, vedia@hotmail.com

Bu gücün temellerini antik çağdan Kynska'dan günümüze ötekileştirmeye meydan okuyan kahraman kadınların mücadelesi oluşturmuştur. Kyniska Kallipateria Antik çağdan, Modern çağdan ise Stamatia Revithi, Roberta Gibb, Kathrine-Switzer, Alice Milliat, Billie Jean King, Samiye Cahid Morkaya bu kahraman kadınların en bilinenlerindendir.

Biyolojik özelliklerine bakılarak iki ayrı gruba ayrıştırılan dünyada toplumsal dengelerin vazgeçilmezi olan kadın ve erkeklerin daha iyi bir yaşam kurmak adına her alanda eşit bireyler olduklarının bilincine erişmeleri gerekmektedir. Bunun inşa edilmesi toplumdaki eril cinsiyetçi dillin ve davranışların her alandan ortadan kaldırılması ile oluşabileceğini tahmin edebiliriz. Büyük usta Neşet Ertaş'ın "Analar insandır biz insanoğlu" sözünden hareket ile sporda da yaratılan tüm ayrımcılıkların ortadan kalkması için, sadece erkekler değil, kadınlar yaparken de sevip, izleyip, takdir etmeli ve yaşamın hiçbir yerinde, hiçbir döneminde kadın-erkek ayrımına yer vermemeliyiz.

KAYNAKLAR

- Akın, A. (2007). Toplumsal cinsiyet (gender) ayrımcılığı ve sağlık. *Toplum Hekimliği Bülteni*, 26 (2), 1-9.
- Alankuş, S. (2007). *Kadın odaklı habercilik*. İstanbul: IPS İletişim Vakfı Yayınları.
- Aslantepe, G. (2006). *Kadın istihdam zirvesi*. İstanbul: TİSK.
- Aybek, A. & Yıldiran, İ. (2016). Baron Pierre de Coubertin'in olimpizm felsefesinde kadın. Canan Koca (Ed.), *Sporun toplumsal cinsiyet halleri*, (s. 58-77) içinde. Ankara: Spor Yayınevi.
- Bandy, S. J. (2000). Women & sport from antiquity to the 19th century. *Olympic Review*, 18-22.
- Berktaş, F. (2000). *Tek tanrılı dinler karşısında kadın*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Bhasin, K. (2003). *Toplumsal cinsiyet bize yüklenen roller*. (Kader Ay Çev. Ed.). İstanbul: Kadınlarla Dayanışma Vakfı Yayınları.
- Biçer, T. (2020). Spor-kültürü. 05.05.2020 tarihinde [www.turgaybicer.com: https://www.turgaybicer.com/makale-spor-kulturu](https://www.turgaybicer.com/makale-spor-kulturu) adresinden ulaşılmıştır.
- Burfoot, A. (2016). First ladies of running: 22 inspiring profiles of the revels, rule breakers, and visionaries who changed the sport forever. New York: RodaleBooks.
- Çetintaş, B. (2009). Türkiye'nin ilk kadın otomobil yarışçısı: Samiye Cahid Hanım. (25.06.2021 tarihinde <https://m.bianet.org/bianet/kadin/113912-turkiye-nin-ilk-kadin-otomobil-yariscisi-samiye-cahid-hanim> adresinden ulaşılmıştır.)
- Chalabaev, A, Sarrazin, P, Fontayne, P, Boiche, J. ve Clément-Guillotin, C. (2013). The influence of sex stereotypes and gender roles on participation and performance in

- sport and exercise: Review and future directions. *Psychology of Sport and Exercise*, (136-144).
- Dasgupta, S. (2020). Cynisca and the Heraean Games. (10.10.2021 tarihinde <https://thewire.in/history/cynisca-and-the-heraeon-games-the-female-athletes-of-ancient-greece>: adresinden ulaşılmıştır).
- Dökmen. (2006). *Toplumsal cinsiyet sosyal psikolojik açıklamalar*. İstanbul: Sistem Yay.
- Eler, C. (2016). duvari-yok-saymak. (14.10.2021 tarihinde <https://www.socratesdergi.com/yazi/duvari-yok-saymak> adresinden ulaşılmıştır)
- Gill, D. (1986). Psychological dynamics of sport and exercise. USA: Human Kinetics.
- KASFAD. (2012). KASFAD kuruluş bildirgesi. (13.10.2021 tarihinde <https://www.kasfad.org/kadınların-spor-ve-fiziksel-aktiviteye-katılımı-bir-haktır/> adresinden ulaşılmıştır).
- KASFAD. (2015). Spor alanında toplumsal cinsiyete duyarlı dil rehberi. (13/10/2021 tarihinde <https://www.kasfad.org/spor-alanında-toplumsal-cinsiyete-duyarlı-dil-rehberi/> adresinden ulaşılmıştır.)
- King, B.J. (2017). Battle of the sexes. (15.07.2021 tarihinde <https://www.billiejeanking.com/biography/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Koca, C. & Demirhan, G. (2005). Beden eğitimi ve spor alanında toplumsal cinsiyetin yeniden üretimi. *Spor Bilimleri Dergisi Hacettepe*, 16 (4), 200-228.
- Koca, C. (2016). Cinsiyetlendirilmiş bir sosyal alan olarak spor. Canan Koca (Ed.) *Toplumsal cinsiyet halleri* içinde (s.8-38). Ankara: Spor Yayınevi.
- Koca, C. (2018). Sporda toplumsal cinsiyet eşitliği haritalama izleme çalışması. Ankara: CEİD yayınları.
- Koca, C. (2018). Sporun toplumsal cinsiyet halleri. Izmir Barosu Bülteni, 25 Kasım Özel sayısı, 32.
- Maral, E. (2004). İktidar, erkeklik ve teknoloji. *Toplum ve Bilim Dergisi*, 127-143.
- Memiş, U. A., & Yıldırım, İ. (2011). Batı kültürlerinde kadınların spora katılımlarının tarihsel gelişimi. *Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 16 (3), 17-26.
- Moawad, J. (2019). Gender inequality in sports, fair play. *Revista de Filosofía, Ética y Derecho del Deporte*, 28-53.
- O'Shea, M., & Duffy, S. (2020). The Conversation. The Tokyo Olympics are supposed to be a 'landmark in gender equality' - are the Games really a win for women? (15.10.2021 tarihinde <https://theconversation.com/the-tokyo-olympics-are-supposed-to-be-a-landmark-in-gender-equality-are-the-games-really-a-win-for-women-164234> adresinden ulaşılmıştır.)
- Özsoy, S. (2008). Türk spor medyasında kadın. *Spor Bilimleri Dergisi*, 19 (4), 201-219.
- Petri, A. E. (2021). Sports/roberta-gibb-first-woman-marathon-sculpture. html Alexandra E. Petri RRoberta Gibb broke barriers in the Boston Marathon. Now there's a statue of her feat. (10.11.2021 tarihinde sports/roberta-gibb-first-woman-marathon-sculpture.html adresinden ulaşılmıştır.)
- Pfister, G. (2000). The role of women in traditional games and sports. *Olympic Review*,

- 31 (Feb-March), 38-45 .
- Quintillan, G. (2000). Alice milliat and the women's games. Olympic Review, 31 (Febr-March), 27-28.
- Revithi, S. (2018). Stamata Revithi: Marathon woman. (13.11.2021 tarihinde https://tr.wikipedia.org/wiki/Stamata_Revithi adresinden ulaşılmıştır.)
- Runfol, & Sabo. (1980). Jock: Sports & male identity. New Jersey: Prentice- Hall.
- Şafak, Z. (2009). Turkiyenin ilk kadın ralli pilotu. (13.11.2021 tarihinde <https://www.hurriyet.com.tr/kelebek/turkiye-nin-ilk-kadin-ralli-pilotu-11535732> adresinden ulaşılmıştır.)
- Sakarya, H. (2021). 1967: Kuralları çiğneyen maratoncu, Kathrine Switzer. (13.11.2021 tarihinde <https://catlakzemin.com/19-nisan-1967-kurallari-cigneyen-maratoncu-kathrine-switzer/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Shaw, S. (2006). Scratching the back of "Mr X": Analyzing gendered social processes in sport organizations. *Journal of Sport Management*, 20, 510-534.
- TMOK. (2018) IOCden-Cinsiyet-Esitligine-Yonelik-25-Oneri. (13/11/2021 tarihinde <https://olimpiyatkomitesi.org.tr/Haber-Detay/IOCden-Cinsiyet-Esitligine-Yonelik-25-Oneri/7783> adresinden ulaşılmıştır.)
- Toker, N. (2016). Billie-jean-kingin-yolu (13.11.2021 tarihinde <https://www.socratesdergi.com/billie-jean-kingin-yolu/> adresinden ulaşılmıştır.)
- Unes, L., & Nation. (1989). Sport psychology: Introduction. Chicago: Nelson-Hall.
- Yazıcı, A. G. (2014). Toplumsal dinamizm ve spor. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim Dergisi*, 3 (1), 394-405.